

2. 1986 98. ÅRG.

Løssalg kr. 15

OLAV

Biskop John Willem Gran, s. 1

Kort innblikk i synoden 1985

Den nordiske bispekonferanse, s. 3

Synodeinnlegg og forhåndsdokument

Niels Heyerdahl, s. 9

Møte med gammel-redaktøren

Til ettertanke, s. 14

Fastetid

Pål Kolstø, s. 15

Dostojevskij og Det nye testamentet

Oppfordring fra Vatikanet, s. 22

Glem ikke båtflyktingene

OLAV

GLAD FASTE!

«Gledelig jul» ligger langt bak oss, og «god påske» vinker i det ikke altfor fjerne, så hvorfor ikke «glad faste» i disse fastetider? Uttrykket turde i hvert fall forårsake en viss forbauselse hos de mange som forbinder faste enten med «selvfornektende og selvplagersk virksomhet i religionens tjeneste» (les: usunt!) eller «selvfornektende og selvplagersk virksomhet i helsens tjeneste» (les: sunt!). Gledde i forbindelse med faste er vel i de kretser helst et biprodukt av at velstandsfettet renner av en . . .

Nå var det ikke akkurat den slags fasteglede vi hadde i tankene: «Glad faste» hører hjemme på et annet plan enn helseprofetenes. Vi griper likevel fatt i en profet, men av litt eldre

– skjønt stadig aktuell – årgang, nemlig profeten Joel. Nylig – nærmere bestemt den 12/2 i år, Askeonsdag som den heter i den liturgiske kalender – ropte han til oss: «Nå lyder ordet fra Herren: Vend om til meg av et helt hjerte, med faste og gråt og klage.» «Jamen, vil leseren innvende,» her er det da ikke tale om glede, men tvert imot om gråt og klage!» Og den som var i Kirken på Askeonsdag vil kunne berette om askekors på pannen akkompagnert av det dystert klingende: «Kom i hu, menneske, at du er støv og skal vende tilbake til støv.»

Så sant, men vår profet sa noe mer den dagen. «Riv ikke i stykker klærne, men la anger røre hjertene,» sa han, og evangelisten Matteus sekunderte med følgende påminnelse: «Når dere faster, så ta ikke på dere en dyster mine, slik som de skinnhellige; de setter opp et riktig elendig ansikt for at folk skal se at de faster . . .»

Ingen dystre miner, altså! Men bedrøvede hjerter er ikke bare tilfallet, de er direkte påbudt: Bedrøvelse og anger over det onde vår hjerteløshet har forårsaket, og over det gode vår manglende hjertevarme har latt ugjort. Ikke minst det siste! Og det er her den glade faste og positive selvfornektelse kommer inn i bildet: Nekt

ditt hjerte alt det som er usunt for det! Bort med selvmedlidenhet og selvopptatthet, smålighet og egoisme – for ikke å snakke om nedtrykthet og pessimisme og alt annet som stenger for de gode gjerninger – og for gleden.

Helsebringende turde slik selvfornektelse også være – om den hellige Thomas av Aquin står til troende: «Av alle sjelens lidenskaper er tristheten (tristitia) den som skader legemet mest,» sier han. Han griper nok her fatt i noe vesentlig.

Men at det ordet alene bare gir halve sannheten, tør han ha visst, den katolske biskopen som etter siste verdenskrig tilbragte en årrekke i fangenskap – hvorav flere år i enecelle – men som hver dag med jernhård disiplin påla seg selv en halvtimes «latter og glede». Han visste – som den hellige Thomas selv sagt også visste – at «tristitia» ikke bare skader legemet, men også hjerte og sjel, lammer den indre glede som skulle være vårt kristne varemerke, og som vi er kalt til – om så i vårt ansikts sved! – å gjøre kjent og synlig for verden.

«Gå i fred og tjen Herren med glede,» heter det i liturgien – en oppfordring vi ikke først og fremst bør ta alvorlig, men bokstavelig!

KORT INNBLIKK I BISPESYNODEN 1985

ved biskop John Willem Gran

1

En hel verdens oppmerksomhet var rettet mot den ekstraordinære Bispesynode, berammet på uvanlig kort varsel til møte med Paven i Roma fra 25. november til 8. desember. Denne interesse sprang ut av Pavens ønske om å få et «generaloppgjør» på godt og ondt med Vatikankonsilet og de «20 år etter.» Mange mente at her lå det kirkepolitisk sprengstoff. Roma ble atter en gang trekkplaster for allverdens mediafolk.

Mot all forventning – selv blant biskopene – skulle det bli en forholdsvis kontroversfri Synode. Ingen egentlig polarisering – progressive contra konservative – fant sted. Vår bispekonferanses innlegg (St. Olav nr. 1 og 2 -86) var blant unntakene i så måte, selv om de nordiske biskoper hadde trodd seg å ville utgjøre én røst blant mange. Vatikanets presereferat om vårt nordiske innlegg har helt uventet for oss gått verden rundt som en «journalistisk godbit.» Dette kan ha sin forklaring i at de fleste bispekonferanser sendte sine forhåndskommentarer til Roma svært sent – ja, mange ikke i det hele tatt. Mens de nordiske biskoper hadde kunnet bruke det meste av en hel plenarkonferanse (vårmø-

tet 1985 i Vadstena) til inngående drøfting av det tilsendte opplegg.

Som vanlig under et synodeforløp – det ligger i sakens natur – gikk mange anliggender under efter endt presentasjon i synodeaulaen, der Paven forøvrig presiderte møtene. For: Det som kan synes viktig i ett land – eller kontinent – kan finne liten eller ingen gjenklang annetsteds. Norden er ikke Brasil; USA er ikke India osv. Som så ofte, fikk deltagerne efterhvert en fornemmelse av kaos. I dagevis ble rapporter lest opp (eller improvisert) om hvorledes Vatikankonsilet hadde utvirket seg i nær sagt alle land, med de dermed forbundne gleder, sorger, tankekors, ønskemål.

Rikdommen i alt dette var overveldende, men syntes å forby ethvert forsøk på syntese. Situasjonen ble knapt lettere ved at flere biskoper mente man skulle henvende seg – oppmuntrende – i et opprop til verdens katolikker, noe som også ble vedtatt. Kort som tiden var – knappe to uker – betød dette en følbart påkjenning og ressurstapping, som imidlertid sikret at forsamlingen fikk komme offentlig til orde i eget navn.

Efterat synodefedrene, nå inndelt i ni sproggrupper, hadde fått anledning til å analysere en foreløbig sammentråklet syntese av de uttrykte meninger og ønsker, kom interessant nok noen tyngdepunkter og akser til syne som det var

FASTEAKSJONEN 1986

Den nordiske bispekonferanse har besluttet at årets fasteaksjon skal gå til utdannelse av unge i den tredje verden. Tallene nedenfor – målt mot vår egen velstand – viser at innsats – *vår* innsats – er høyst påkrevet:

- 300 millioner unge er uten arbeid,
- 400 millioner unge lider av sykdom eller av følgene av under- eller feilernæring,
- 250 millioner unge er analfabeter.

Bidrag til fasteaksjonen sendes til: Bankgiro nr.: 1609.04.21569 eller Postgiro nr.: 2 02 08 81

2

gjørlig å samle seg om. De kirkepolitiske spørsmål, selv om de til en svekket grad var med, hadde med få unntak ikke stått i sentrum. Hovedinteressen lå på det religiøse og teologiske plan. Særlig var Kirken som *mysterium* et sentralt anliggende. Mange biskoper mente at iverksettelsen av Vatikanets konsilet ikke sjelden hadde vært overfladisk i den forstand at man hadde vært mere opptatt av forandringer enn av de dypereliggende årsaker til disse. Knapt noen deltager hadde vanskeligheter med selve Konsilets anliggender, men flere med måten de hadde vært søkt gjennomført på. Særlig var flere betenkt over den fraksjonsartede og selektive iverksettelse mange steder, på bekostning av det egentlige innhold. F.eks. var strukturene gjerne blitt for ensidig fremhevet. Forandring istedenfor fornyelse! Konsilets sensasjonelle «åpning mot verden» i *Gaudium et Spes* hadde ikke sjelden medført en ukritisk identifikasjon med den pågående sekulariseringsprosess, med som følge en sekularisert Kirke.

Synoden ønsket en dypere og rikere teologisk evaluering av Konsilet. Imidlertid forlanger

dette at de troende – og ikke bare professorene – på ny tar opp Konsilets tekster til nytt studium. Biskopene mente i dag å kunne registrere en voksende tørst etter det åndelige, det guddommelige. Løsetnet må være en fornyet samling om de rent sakrale verdier. Fra en kanhende overdreven konsentrasjon om Kirken qua institusjon, har synodefedrene villet vende tilbake til dennes kilde og eneste forklaring: Gud selv og Jesus Kristus. Derved er også Korsets Teologi atter kommet i fokus. Og kallet til hellighet. Bønn, bot, tilbedelse, offer, selvfornektelse, nestekjærighet og rettferdighet må gjenoppdages som umistelige elementer i de troendes liv. «Hva Kirken aller mest trenger i dag, er helgener.» Så kort og uten omsvøp er parolen. Mediafolkenes forventede «oppgjørets time» ble så skuffende annerledes at noen reiste hoderystende hjem.

Selvsagt kunne flere andre anliggender utkrystalliseres og formuleres under Synodens plenum. Teksten taler i så måte for seg selv. Og da mener jeg ikke den nevnte henvendelse til verdens katolikker. For noe epokegjørende skulle allikevel skje. Bispesynoden er som vi-

tes, et rådgivende organ for Paven. Han får overrakt dets sluttdokument uten plikt til å la det komme offentligheten til gode. Dette til tross erklærte Paven ved Synodens avslutning at den utarbeidede syntese – «varm fra bakerovnen» kunne offentliggjøres omgående – i Synodens eget navn. Voldsom applaus. Noe slikt hadde aldri skjedd før. Det sier seg derfor selv at beslutningen peker langt inn i fremtiden. Den lenge efterlengtede «myndiggjørelse» av Bispesynoden er kommet et betydelig skritt nærmere sin virkeliggjørelse.

*Alle
kan ikke
være genier,
men veien
til hellighet
er åpen
for
alle.*

Maximilian Kolbe

Nordmann leder

internasjonalt fredsinstitutt

Forsker Kjell Skjelsbæk, Norsk Utenriks-politisk Institutt, er blitt deltids direktør for et internasjonalt fredsinstitutt i Sve- rige, melder Kirkens Informasjonstje- neste. Det såkalte Liv- og Fred-instituttet er et konkret resultat av den kirkelige fredskonferansen som daværende erkebis-

kop Olof Sundby inviterte til i Uppsala våren 1983.

Det er viktig at kirkene ikke kommer på etterskudd når det gjelder å følge med på hva som skjer i sikkerhetspolitikk og våpenteknologisk utvikling, sier Skjels- bæk. Han sier at instituttet skal stå til

tjeneste for kirker i nord og sør, øst og vest. Det skal også samarbeide med internasjonale kirkelige organer . . .

Instituttet skal blant annet samarbeide med Universitetet i Uppsala, og er ellers i ferd med å knytte til seg fagpersonell.

FRA NATIONEN

BISKOP GRANS INNLEGG VED SYNODEN

3

*Kollegialitet,
respekt og tillit
stod sentralt i*

*biskop Grans synodeinnlegg
på vegne av
Den nordiske bispekonferanse
– her gjengitt
noe forkortet*

Biskop Gran åpnet sitt innlegg med å slå fast at Den nordiske bispekonferanse har et positivt syn på Det annet Vatikankon- sil, og at dagens problemer innen Kirken ikke skyldes konsilet, men snarere mangel- full oppfølging av dets prin- sipp og av den nyorientering det bragte. Deretter gikk han over til de to hovedanliggender de nordiske biskoper ønsket å ta opp: Biskopenes kollegialitet og forholdet mellom den uni- verselle kirke og lokalkirkene.

Kollegialiteten er ikke noe nytt innen Kirken, «men på bakgrunn av konsildebatten om dette emnet og de tanker som kommer til uttrykk i do- kumentet Lumen Gentium, burde kollegialiteten kunne få dype og varige konsekvenser for Kirken». Kollegialiteten bør – ifølge de nordiske biskoper – «være det viktigste ledelsesprinsipp på alle plan innen Kirken; det ville være i

pakt med konsilfedrenes håp og ønsker».

Subsidiaritetsprinsippet er en viktig del av kollegialiteten; «det innebærer at delegering av 'makt' eller oppdrag også er en delegering av tillit, og at eventuell inngripen fra høyere instanser kun må skje når det er absolutt nødvendig.» De nordiske biskoper minner om at Det annet Vatikankonsil gjorde meget for å «gjenreise, beskytte og inspirere» de lokale biskopers stilling som virkelige ledere og hyrder for sine bispedømmer. Men «vi føler at det i de senere år har vært en voksende tendens til å vende tilbake til det syn som var svært fremtredende i tidligere tider da biskopene hovedsakelig ble ansett som Romas representan- ter i de respektive bispedøm- mer. Vi nordiske biskoper er blitt enige om følgende formu- lering: Den kollegialitet og samarbeidsånd som er vokset frem innen geistligheten og mellom prestene og biskopene, forekommer i dag mange kato- likker å være lenger kommet enn kollegialiteten på Kirkens høyeste plan ... cum Petro (med Peter) synes oss like viktig som sub Petro (under Peter)». Insti- tusjonaliseringen av bispekon- feransene var en virkelig bragd fra konsilets side, og biskop

Gran understreket at bispe- konferansene har vist seg å være meget nyttige arbeids- og samarbeidsredskaper både nasjonalt og regionalt. «Det forhindrer ikke at en viss matthet er ved å spre seg fordi så megen tid går med til min- dre viktige saker pålagt ovenfra, mens vi ofte mangler tilstrekkelig informasjon og heller ikke blir rådspurt i de virkelig vesentlige anliggen- der.»

Når det gjelder bispesyno- den, mener de nordiske bisko- per at den ikke i tilstrekkelig grad har maktet å bli det konsi- let mente den skulle være: Det er ofte blitt med stor arbeids- innsats på forberedelsesstadiet hvoretter meget er gått i glemmeboken. «Møtene bør effektiviseres, et synspunkt vi flere ganger har gjort oss til talsmann for, men hittil uten å nå frem ... Vår konklusjon er følgende: Ekte kollegialitet og samarbeid bygger på tillit. Men kan hvert 'trinn' i vår nødven- digvis hierarkiske kirke være sikker på å ha denne innebyg- gede tillit ovenfra? Det er nødvendig med troverdige tegn på slik tillit, og tegnene er bare troverdige når hvert trinn fullt og helt står i Jesu Kristi tjeneste – og bare den.»

Den sterkere følelse av tilhø-

Viktig dokumentasjon

Vatikanets Forlag utgir nå et samlebind med alle de dokumenter Troskongregasjonen har offentliggjort siden Det annet Vatikankonsil. Titelen er «Documenta inde a consilio vaticano secundo expleto 1966-85 edito».

Bindet er på 250 sider. Det inneholder

4

righet – til bispedømme og sogn – som kom i kjølvannet av Lumen Gentium, har vært av stor verdi, fremholdt biskop Gran. «Men i de senere år har vi vært vitner til en ny understreking av den universelle kirke som – selv om det vel var en betimelig påminnelse for balansens skyld – har hatt et visst preg av sentralisering (om pavestolen, den romerske kurie, apostoliske delegater). Vi nordiske biskoper, som lever i total diaspora, men i kristne samfunn med dype demokratiske tradisjoner, tillater oss å komme med følgende henstilling: La de lokale kirker få lov til å utvikle sin egen identitet på flest mulig områder – forutsatt selvsagt at en slik utvikling ikke hindrer eller skader Kirkens enhet.» For de

bl.a. laiseringsordningen for prester fra 1980, dokumentene om frigjøringssteologien, medlidenhetsdrap, dokumentet mot prestevielse av kvinner samt dokumentene fra saken mot de to teologene Hans Küng og Edward Schillebeeckx.

KATOLSK ORIENTERING

nordiske land betyr det – rent konkret – at man ønsker full jurisdiksjon for den lokale bispekonferanse i de saker der den ifølge Kirkeretten skal kunne ta avgjørelser. Videre at de forslag til bispekandidater de lokale bispekonferanser fremlegger, ikke skal kunne underkjennes eller trekkes i tvil i Roma.

«Den siste bønn fra vår bispekonferanse gjelder økumenikken,» sa biskop Gran. «Som ung biskop, hadde jeg den ære å bli valgt inn som medlem av Sekretariatet for kristen enhet, og fikk oppleve mange inspirerende år i samarbeid med flere av de fedre som er til stede ved denne synode. I de forslag som er fremlagt til reform av kurien, leser jeg med sorg at dette høyt skat-

Hva enheten mellom rasene angår ...

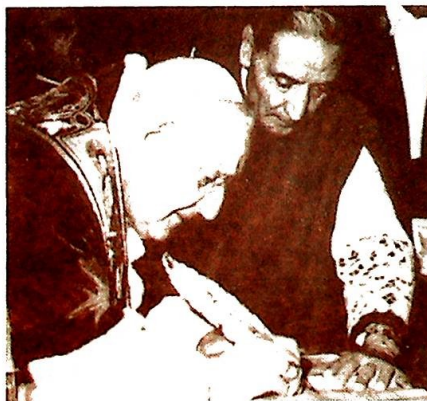
I Lumberton, en liten by i North Carolina, har Jesu små søstre opprettet en ny «fraternitet». I et typisk sørstatsmiljø, der man regner med at en tredjedel av befolkningen lever under fattigdomsgrensen, får «småsøstrene» god støtte av en interkonfesjonell organisasjon, CALC, som ble stiftet i 1980. Da søster Mary Roberta første gang kom til Lumberton,

tede sekretariat foreslås redusert til status av råd. Vi nordiske biskoper er overbevist om at dette 'dikasteri' heller bør få en høyere status som fullverdig kongregasjon.»

Biskop Gran avsluttet sitt innlegg på vegne av Den nordiske bispekonferanse med følgende ord: «Hellige Far, kjære brødre, for ikke å slutte med det negative, vil jeg understreke at vår bispekonferanse er av den oppfatning at tilegnelsen og bearbeidelsen av konsilet bare såvidt er begynt. Det er opp til oss og våre bispekolleger rundt om i verden å utarbeide den syntese som – forståelig nok – fremdeles mangler: Tok det ikke et helt århundre og vel så det før den universelle kirke hadde anerkjent konsilet i Trient?»

«Det kirkemøte som nå åpnes, melder seg som et daggry for Kirken, en forløper for et stort lys. Ennå er det bare morgen, men allerede nå – ved varslet om den kommende dag – fylles vårt hjerte av glede.»

Johannes XXIII ved åpningen av Det annet Vatikankonsil, den 11. oktober 1962.

25. desember 1961 – Johannes Paul XXIII undertegner det offisielle dokument som bekjentgjør at Det annet Vatikankonsil skal innkalles.

«Man kommer til å si at Konsilet hovedsakelig har beskjeftiget seg med Kirken, med dens natur og struktur, dens økumeniske oppdrag, dens apostoliske og 'misjonære' virksomhet – snarere enn med de guddommelige sannheter.»

Paul VI ved Konsilets siste møtedag, 7. desember 1965.

ble hun ønsket hjertelig velkommen av folk fra denne organisasjonen, «skjønt ingen av dem var katolikker», heter det i en melding fra Jesu små søstre. «De mente at vår livsform passet til situasjonen her. Av byens innbyggere er 25% svarte, 35% indianere og 40% hvite ... At fraterniteten er her i Lumberton, har sin store betydning hva enheten mellom rasene angår» lyder konklusjonen i Fraternitetsnytt fra Jesu Små Søstre i Norden.

Helseproblem

Nesten 80 prosent av all sykdom som opptrer i Den tredje verden, kan tilbakesføres til infisert vann eller dårlig drikkevannskvalitet, noe som fører til at 25 000 mennesker dør hver eneste dag. Det er den svenske helseeksperten Olaf Johansson som er kommet med denne

uttalelsen. På et møte nylig i Dionne i Frankrike, arrangert av den lutherske verdensføderasjonens kommisjon for samfunnsutvikling, ba han den lutherske kirken spesielt ha sin oppmerksomhet henvendt på disse spørsmålene.

AFTENPOSTEN

DE NORDISKE BISKOPERS FORHÅNDSDOKUMENT

5

I månedene før den ekstraordinære bispesynoden hadde de enkelte bispekonferanser nedlagt til dels stort arbeid i utarbeidelsen av svar på et spørreskjema fra Vatikanet, et spørreskjema som dreiet seg om i hvilken grad Det annet Vatikanekonsil var blitt «mottatt» i de respektive bispedømmer, og i hvilken grad impulsene fra konsilet hadde vært positive. Vatikanet ønsket også opplysninger om eventuelle mindre heldige sider ved utviklingen de siste 20 år.

Noen av disse rapportene ble offentliggjort sist sommer og høst, bl.a. den franske, den amerikanske og den engelske. Det var til dels meget velbalanserte dokumenter med vilje både til erkjennelse og selverkjennelse, men også med til dels skarp kritikk med klar adresse. Kort tid etter at den engelske bispekonferanses forhåndsdokument var blitt offentliggjort, kom det forbud fra Roma om ytterligere offentliggjørelser før synoden. Dette forbud rammet også vår egen bispekonferanses svar på Vatikanets spørreskjema, dens rapport om «rikenes tilstand». Men nå når synoden er vel i havn, er der ikke lenger noe forbud, og Den nordiske bispekonferanse har intet imot at innholdet av dets forhåndsdokument blir kjent, tuert imot.

Biskop Grans innlegg ved den

ekstraordinære synode må til dels sees på bakgrunn av dette forhåndsdokumentet, og det er derfor også i den forbindelse nyttig å se nærmere på dets innhold. Vi bringer derfor en sammenfatning – overskriften for de enkelte avsnitt er hentet fra originalteksten.

Biskopene innleder sin svarrapport med å slå fast at «nå som tidligere ser vi Det annet Vatikanekonsil som noe meget positivt», og de viser til de mange oversettelser til nordiske språk av konsilsdokumenter og til andre publikasjoner i konsilets ånd – den siste fra 1982 «Retningslinjer for katekesen i Norden». Også gjennom hyrdebrev, prekener, katekese, katolsk presse og menighetsblader har man forsøkt å gjøre konsilets anliggender kjent for derved å bane vei for en tilegnelse av konsilet.

Biskopene har en lang liste med «gode resultater»:

– økende deltagelse av legfolk i det kirkelige liv, bl.a. i menighetsrådene som er opprettet overalt, og «hvor kvinnene ofte er de ivrigste medlemmer og i flertall», som det heter i rapporten. Videre i Legmannsråd, finansutvalg og diverse kommisjoner,

– en merkbar «mobilisering av krefter» og en øket forståelse hos Gudsfolket for den lokale kirke og for «det å være kirke» ... stikkordet her er medansvar,

– «denne deltagelse har oppdragende verdi og fører til en sterkere bevissthet om Kirkens arv og oppdrag»,

– fornyelsen av liturgien og folkespråkets «muligheter» har gjort «Kirkens sakramentale liv mer forståelig for de troende og har ført til mer aktiv deltagelse»,

– «verdens interesse for den katolske kirke er steget betraktelig, noe som har bidradd til at mange protestantiske fordommer mot den katolske kirke er blitt nedbygget i vår protestantske omverden – dog ikke alle»,

– det nye økumeniske sinnelag har hatt «uoverskuelig betydning» for vårt kirkelige liv. Dialog er i gang der man tidligere knapt nok var på talefot. De lokale kirker er engasjert i økumenisk arbeid på flere plan, og «vår bispekonferanse er fullt medlem av Det økumeniske institutt i Sigtuna. Konvergensdokumenter – som var utenkelige før konsilet – gir håp, og den økumeniske dialog er et sterkt tegn på kri-

Geistlige konverterer i

England og i Sverige

I England er en del ledende anglikanske geistlige gått over til den katolske kirke i de senere år, og i Sverige skal rundt 30 høykirkelige lutherske geistlige ha gjort det samme i løpet av de siste 5-10 år.

De fleste av disse var sterkt imot den reorganisering som nylig fant sted i Sverige, og som binder kirken og staten nærmere sammen. For 25 år siden var

det en rekke konversjoner i Sverige i forbindelse med spørsmålet om kvinnelige prester, men dette er nå et langt mindre ankepunkt enn den økende politisering av kirkelige anleggenger, hevdes det. Ifølge en svensk katolsk talsmann er det mellom 100-200 som konverterer til den katolske kirke i Sverige hvert år, og flere av dem er prester.

CAHTOLIC HERALD

Klosterkall i den tredje verden

I de siste 32 år har benediktinerordenen gjennomgått en rik utvikling i den tredje verden. I en reportasje i Vatikanradioen nylig ble det opplyst at benediktinerne og cistercienserne har opplevet en bemerkelsesverdig fremgang både i Afrika og Latin-Amerika siden 1950. Klostrene i den tredje verden, som til å begynne med var avhengige av klostre i Europa og Nord-Amerika, er litt etter litt blitt

6

stent fellesskap og bør så absolutt fortsette.»

Feiltagelser og misbruk

Tanken om demokratisering av Kirken er en vanlig misforståelse, heter det i biskopenes rapport. «I de nordiske land, som i politisk forstand er nær 100% demokratiske, er det nærliggende å mene at også den katolske kirke skal styres 'nedenfra'. Det er en viss spenning mellom geistligheten og legfolk, ofte tolket som en spenning mellom hierarki og demokrati, og man kan også tale om en viss usikkerhet når det gjelder oppfatningen av prestens og legfolkets rolle. Grensene er til dels blitt uskarpe. Det er fullt tenkelig at de tidligere grenser ikke var av teologisk art, men *hvor* de teologiske grenser virkelig går, bør klargjøres ytterligere (f.eks. ved synoden i 1987 om legfolket?).»

Vanskeligheter

Under dette punkt tar biskopene opp følgende fire punkter: biskopenes kollegialitet, forholdet mellom verdenskirken og de lokale kirker, kvinners stilling i Kirken og forholdet mellom Kirken og politikken.

Når det gjelder kollegiali-

tetsprinsippet og samarbeidet mellom biskopene og paven – ett av hovedpunktene i biskop Grans synodeinnlegg – etterlyser de nordiske biskoper ekte kollegialitet «utover synodeforberedelser», de ber om bedre og raskere informasjon fra Vatikanet og om større juridiksjon for de enkelte bispekonferanser.

Forholdet mellom verdenskirken og de lokale kirker – det annet hovedpunkt i biskop Grans synodeinnlegg – blir forholdsvis inngående analysert i biskopenes rapport. Man anbefaler at «forholdet mellom sentralisering og universalisme blir klargjort teologisk», og henviser bl.a. til pave Paul VI som i 1976 uttalte at en velbalansert teologisk pluralisme har sitt fundament i Kristi mysterium, og til en uttalelse fra Kongregasjonen for kristen oppdragelse samme år hvor det heter at «Kirken anerkjenner en pluralisme innen teologien, men avviser tilfeldig og kaotisk pluralisme». Spørsmålet er hvorvidt disse prinsipper kan føre til praktiske resultater: «det ville være nyttig om synoden grep fatt i disse problemer,» skriver biskopene.

Det tredje problemområdet er kvinners stilling i Kirken og

«den frustrasjon mange kvinner føler ... kanskje særlig her i Norden hvor kvinnene – delvis på grunn av egen innsats – har en sterk stilling. Konsilet bekreftet det fundamentale likeverd mellom mann og kvinne, og senere synoder (1971 og 1980) har gjentatt det syn at også kvinner bør få sin legitime del av ansvar og medvirkning i samfunnet og i Kirken.» Utviklingen viser «hvor vanskelig det er å omsette dette klare prinsipp til praksis,» heter det i rapporten, som anbefaler at kvinnens stilling blir tatt opp under synoden om legfolket i 1987. «Men én ting ber vi ettertrykkelig om her og nå, nemlig at Den hellig stol på nytt tar opp og følger opp spørsmålet om vigsel av kvinner til permanent diakontjeneste i Kirken.»

Det fjerde problemområdet er Kirken og politikken i en tid da alt i en viss forstand er politikk. Biskopene skriver: «Vårt spørsmål er: På hvilken måte kan og bør de forskjellige plan innen Kirken ytre seg politisk og (f.eks. i fredssaken) drive aktiv politikk? Spørsmålet er vanskelig – særlig når det gjelder kvinner og menn som er direkte i Kirkens tjeneste. Presten må være prest

uavhengige av moderlandene, og nå grunnlegger de selv klostre i mange land. Ved begynnelsen av vårt århundre var det 16 benediktinerklostre i den tredje verden, i 1950 var det 56, og nå er det 250: 101 klostre i Latin-Amerika, 76 i Afrika, 61 i Asia og 12 i Oceania. 188 klostre følger den benediktinske regel, 52 den cistercienske.

KATOLSK ORIENTERING

Etiopia har 7.000 kristne i fengsel

I følge organisasjonen «Open Doors», sitter nå omlag 7.000 kristne i fengsel i Etiopia. Blant disse er det 200 kirkelige tjenestemenn som sitter fengslet uten rettergang. Forfølgningen tok til i 1977 ved det marxistiske styret i landet, og det ser ut som om dette er del av en plan de etiopiske styresmaktene har for å utrydde kristendommen i landet som har vært en

del av samfunnslivet i landet i mer enn 1600 år. Det er de to største kirkesamfunnene, Kale-kirken og Mekane Yesus-kirken som er hardest rammet. Fire fjerdedeler av alle MYs kirker er stengt, og staten har tatt over 500 av totalt 1.500 bygninger over hele landet. Kale Heywet-kirken har fått 1.600 av totalt 2.701 kirkebygg stengt, og medlemmene har for en stor del måttet gå under jorden.

NOP/APS

7

Vadstena 4. mai 1985 – de nordiske biskoper samlet til sitt årlige vårmøte og til markering av 25-års dagen for opprettelsen av Den nordiske bispekonferanse. Fra venstre: biskop Goebel, biskop Frehen (Island), erkebiskop Luigi Bellotti (daværende apostolisk nuntius for de nordiske land), biskop Suhr, biskop Gran, biskop Brandenburg (Sverige), biskop Verschuren (Finland), pater Georg Müller (Trondheim, referent), biskop Martensen (Danmark) og biskop Schwenzer.

for alle, og ganske særlig i sitt pastorale arbeid. Vi mener det er viktig at svar på kontroversielle politiske spørsmål ikke fremsettes som Kirkens lære. Og geistlige bør ikke i Kirkens navn utøve politisk trykk i slike

spørsmål. Likevel bør hierarkiet bare i ekstreme tilfeller dømme prester på grunn av deres politiske engasjement (Latin-Amerika) – det gjelder særlig for prester som ikke primært er sjelesørgere.

Noen enkeltproblemer

Rapportens siste sider er viet enkelte spesielle spørsmål. Det første gjelder vanskelighetene for de prester som i de senere år har forlatt sitt embede, og

Katolske og protestantiske prester løper maraton

Prester og kirkearbeidere fra protestantisk og katolsk hold, har gått til kjenne at de vil løpe sammen i årets «Glasgow Marathon» for å samle inn penger til det økumeniske senteret på øya Iona i de indre Hebridene. De vil med dette gi en ny dimensjon til talen paven Johannes Paul II ga ved besøket her i 1982 hvor han sa at katolikker og protestanter burde samarbeide mer. NØP/APS

Ny høytidsdag i USA

«Martin Luther King-dagen» ble første gang feiret 20. januar – etter at Kongressen nå har besluttet at tredje mandag i januar heretter skal være offentlig høytidsdag til minne om Amerikas store borgerrettighetsforkjemper.

I King's hjemby Atlanta (Georgia) deltok en kvart million mennesker i markeringen av dagen. Visepresident

Bush og Martin Luther King's enke, Coretta King, la ned krans ved gravmonumentet, der disse linjene fra en kjent negro spiritual er risset inn: «Free at last, free at last. Thank God almighty, I am free at last».

En fredspris innstiftet til minne om Martin Luther King ble tildelt biskop Desmond Tutu. FRA ARBEIDERBLADET

8

som forgjeves søker om dispens fra sine presteløfter – en dispens som for noen år siden meget lettere ble innvilget.

Spørsmålet om «viri probati» d.v.s. vielse av egnede gifte menn til prestetjeneste, bør på ny vurderes, mener biskopene – ikke minst på bakgrunn av den prestemangel som råder på verdensbasis. Her i Norge er vi for tiden i en nokså gunstig stilling, anmerker biskopene – ikke minst fordi tallet på prestestudenter har steget i de senere år.

Når det gjelder den økumeniske dialog, stiller biskopene følgende nærliggende spørsmål: «Hvordan kommer vi videre? Det er etterhvert blitt et kritisk problem. Det er tildels

vanskelig for oss – det vil si lokalkirkene – å se hvordan vi skal kunne sette ut i livet det som er vedtatt på det internasjonale plan eller i Sekretariatet for kristen enhet i Roma.»

Et annet problem er «de mange katolikker som bare delvis aksepterer og følger Kirkens morallære, som – tilsynelatende problemfritt – lever på siden av eller helt utenfor Kirken, men som likevel føler seg som gode katolikker. De representerer en utfordring som snarere krever et pastoralt enn et disiplinært svar. Kirkens morallære er det største problem i våre land med den høye skilsmisseprosent – også blant katolikker – og de mange problemer det bringer med seg», fastslår

rapporten. «Det synes oss stadig klarere at gjeldende regler for et ekteskaps gyldighet (i det minste blant dømte ikke-katolikker) vanskelig kan opprettholdes, ja, at det snarere er gyldigheten av et ekteskap som bør bevises enn ugyldigheten. Fra et pastoralt synspunkt er den vanskeligste følge av den høye skilsmisseprosent det stigende antall gjengifte skilte. Vanskelighetene tilspisser seg i det økende antall gjengifte skilte (eller ektefeller av slike) som ber om opptagelse i Kirken. Vi ber om at dette problemkompleks blir betraktet som et åpent spørsmål inntil man er kommet frem til større klarhet i dette vanskelige kirkelige anliggende.»

Fra åpningen av Det annet Vatikanekumenisk råd i Peterskirken 12. oktober 1962.

MØTE MED GAMMEL-REDAKTØREN

Åge Rønning intervjuet av Niels Heyerdahl

9

Misforstå ikke: Han er ikke gammel. 60 år og stadig skapende. Til høsten kommer en ny roman. Men det står fremdeles «Åge Rønning, redaktør» i telefonkatalogen. Vanskelig å si om det skyldes sommel, beskjedenhet eller stolthet. Samtalen vi hadde, kan tyde på det siste.

– I 11 år satt jeg som redaktør av «St. Olav». Når jeg ser tilbake på det nå, slår det meg at det er det eneste skikkelige jeg har gjort i mitt liv!

Åge Rønning er en underfundig skøyer som kan spøke om det meste, og aller helst om seg selv. Allikevel er man aldri i tvil om alvorret hos denne mannen. Det er der hele tiden, under smilet og latteren som stadig bryter frem og erobrer alle trekkene i ansiktet hans. Nå gjør han meg litt usikker. Han mener visst dette. Det eneste skikkelige? Jeg har tatt med meg noen avisutklipp til vårt møte, og der står det f.eks. at han er «en av de få norske forfattere av europeisk format», at «han behersker de romantekniske detaljer til mesterskap», at han er «en av Norges desidert betydeligste forfattere gjennom de siste femogtyve år.» Det er nok av kompetente folk som vil be-

dyre at han har gjort svært så mange skikkelige ting. Juryen som tildelte ham Litteraturkritikerlagets pris i 1982, f.eks. Eller den som ga ham Riksmålsprisen i 1979. «Fritt ord»-prisen blir heller ikke gitt til hvem som helst. Men nå vil han altså snakke om sin tid i «St. Olav». Og man kan jo ikke godt nekte gammel-redaktøren spalteplass til slikt:

– Ærlig talt, det er det viktigste jeg har gjort – selv om jeg sikkert var en plage for mange mennesker. Noen ble engstelige da jeg fikk den jobben, og jeg forstår dem jo. Her hadde bladet i årevis vært redigert av kyndige og besindige teologer, sist av pater Rieber-Mohn, som hadde gjort en fremragende innsats og skaffet bladet ry langt ut over katolikkenes lille krets. Og så ansetter de meg, en litt suspekt romanforfatter og journalist, som riktignok

hadde en del erfaring fra pressen – Verdens Gang, United Press, Arbeidernes Pressekontor, Morgenbladet – men som til de grader var legmann og amatør i teologien. Jeg synes biskop Gran var fenomenalt modig den gangen – han var villig til å satse på noe nytt og ga meg full støtte. Noen av prestene var mer skeptiske, mildest talt. En av dem stoppet meg en gang i trappen nede i Akersveien og sa: «Si meg, får De penger for dette, også?»

Åge Rønnings smil brister i overgiveness latter. Replikken har nok moret ham mange ganger gjennom årene. Den er da også helt etter hans hjerte: absurd og litt troskyldig på samme tid, en ytring som halvt ufrivillig røper en hel verden av verdier og vurderinger. Nettopp slike replikker eller hendelser var gjerne utgangspunktet for «Klovnens» funderinger i «St. Olav» den gangen. Mange satte

Lutheranere i Surinam velger kvinnelig president

Den evangelisk lutherske kirken i Surinam har valgt den kvinnelige bankfunksjonæren Ilse Labadie til ny president. Hun er den første kvinnelige leder av den surinamiske lutherske kirken. Det var også en kvinne som ble valgt til kirkesekretær.

Kirken i Surinam er den eldste lutherske kirke i Latin-Amerika, grunnlagt i 1741 av nederlandske lutheranere. Kirken, som teller 4.000 medlemmer, er med i Det lutherske verdenforbund (LVF) og lokale kirkesammenslutninger i Karibien.

NØP/LWI

10

pris på den spalten – like mange rystet visst oppgitt på hodet. Uhøytidelige og upretensjose refleksjoner og rapporter fra hverdagslivets bagateller. Små petitesser som kamuflerte poenget et sted mellom linjene.

– Er det virkelig noen som husker den spalten ennå? Det gleder meg virkelig. Det var så mye som skjedde i Kirken i de årene: Det annet Vatikankonsil, oppbruddet fra gamle og vel innarbeidede vaner, teologisk nytenkning. Noen trodde visst at alt sammen var noe *jeg* hadde funnet på og lot sine reaksjoner gå ut over meg. Det var en vanskelig tid for mange. Og heller ikke så lett å være redaktør i et katolsk tidsskrift som skulle rapportere det som skjedde. Da var det godt å ha «Klovnen» å ty til. Roe det hele ned til det nære og fortrolige plan. Skrive om det merkelige som skjer rundt oss i det daglige. Skulle gjerne skrevet en slik spalte igjen. Men det går ikke, her jeg sitter. Kilden til «Klovnen» var det som skjedde omkring meg nede i Akersveien, prestene, søstrene, folkene som vanket der ...

Vi sitter hjemme hos Åge Rønning i en høyblokk på Tveita i utkanten av Oslo. Magda og han flyttet dit for 3 år siden. Det huset de hadde før, hadde for mange trapper. Åge Rønning har i mange år hatt multippel sklerose, er avhengig av rullestol og en hjelpende hånd i det daglige. Uten Magda ville han ikke klart stort, sier han. Men med henne, en prakisk leilighet og tekniske hjelpemidler fungerer det svært så godt. Det går ikke fort å skrive en roman med én finger på skrivemaskinen, men det går. De kommer seg til messe i St. Hallvard de fleste søndager – og lenger avgårde også: når dette leses, er de på Kanariøyene sammen med pater Knut Ruyter. Til et varmere og vennligere klima. Portugal, som i flere år var reisemål for dem om vinteren, har de måttet gi opp. Trappene og bakkene ble for strie. Åge Rønning har lært seg å renonsere på mange ting, men humøret er uoppplitelig. Selvironien også.

Vi spiser Magdas nystekte vafler til kaffen, mens den livlige irske terrieren Michael (uttalt på engelsk, etter hunden hos Jack London!) vimser mellom bena våre. Så går

Spedalskhet fortsatt en utbredt sykdom

Armauer Hansens sykdom, spedalskhet eller lepra, er fortsatt en utbredt sykdom. På verdensbasis anslår ekspertene at det finnes 15 millioner mennesker som er rammet av denne sykdommen. I India, som er det landet som har flest spedalske, regner man med at det finnes mellom fire og fem millioner mennesker med denne

Magda og Michael ut på luftetur. Vi sitter igjen og skal lage intervju. Åge Rønning sier aldri nei til slikt: «Det har kommet utrolig mange journalister hit, og jeg ønsker dem alle velkommen. Ikke fordi jeg har så mye betydningsfullt å si. Men slik får jeg kontakt med mennesker. Kan jo ikke farte rundt selv, lenger!» Jeg legger ansiktet i alvorlige folder og spør: «Hvilket meta-plan skriver du ut fra, Åge Rønning?» – «Fydda – hva er det for noe svineri?» Så ler vi begge to og er i gang:

– Jeg er ikke helt fortrolig med alle disse fine ordene som litteraturforskere bruker. *Aner* av og til ikke hva det er de snakker om. Men det er nok min feil. Jeg skriver bøker om mennesker, alminnelige mennesker som du og jeg. De sliter med å få skikk på livene sine og baler med nære problemer. Bare glimtvis aner de at det er noe mer, noe bak det hele, at de er brikker i et større spill. Midt i usikkerheten og angsten som fyller menneskene i en truende og brutal verden, vil jeg så gjerne formidle et lite håp, en tro på noe annet, en motkraft mot fortvilelsen. Jeg tilhører

sykdommen, sier misjonær Johannes Holte i Skien til Norsk Økumenisk Pressebyrå, i anledning lepradagen 26. januar. – Men i India arbeides det også effektivt med å begrense utbredelsen av denne sykdommen. Det finnes blant annet 40 klinikker med 1.600 medarbeidere som har dette som sin hovedoppgave, forteller Holte.

Til tross for at Lepra-misjonen, som

ledes fra England, kjemper en innbitt kamp mot sykdommen, ser det ikke ut til at man makter å kontrollere utbredelsen ennå på lang tid. I Sør-Indonesia er lepra utbredt, og det finnes områder hvor det er 1 – en – sykepleier som alene skal ta hånd om over 10.000 spedalske. – Men legevitenskapen arbeider intenst med å fremskaffe mer effektive medisiner, og i India benytter vi nå med stor suksess

en såkalt «multi-drug-medisin» hvor det inngår tre kjente lepramedisiner, sier Holte, som håper på flere faste givere til sitt arbeid. Fra en liten, men trofast giverkrets har han samlet sammen 40.000 kroner som han skal overføre til The Leprosy Mission i London. Det vil nok hjelpe på nøden, men det er langt fra nok .... NØP

11

en generasjon som vokste opp med den spanske borgerkrig og den annen verdenskrig som dyster bakgrunn. Har skrevet litt om det i min siste bok, *Et Satans*

spill. Den begynner med en fortelling fra 9. april 1940. «Fra den ynkelige natten da lyn splitret vår isolerte verden, har jeg famlet meg frem og tilbake for å finne

en sammenheng i dævelskapen,» skriver jeg der. Det har vært mye famling. Jeg har vært kommunist og sosialdemokrat, har orientert meg i mange retninger før jeg fattet nysgjerrighet for den katolske kirke. Jeg er fremdeles opptatt av politikk, men på en litt rar måte, vil nok mange si. Jeg tror på en vei ut av elendigheten. Det ser riktignok ut som om den onde gang på gang haler seieren i land. Men Gud slipper oss ikke så lett. Det vil alltid være noen som hjelper oss igjennom det hele så vi klarer det. Pater Rieber-Mohn ga meg undervisning da jeg i slutten av 50-årene ville ha greie på hva Kirken står for. Det tok 18 måneder, vi hadde så mye å snakke om. Det endte med både konversjon og vennskap for livet. Men jeg husker stadig hva han sa en gang da vi snakket om de kontemplative nonnene: «Jeg er sikker på at hvis det ikke var noen som ba kontinuerlig, så ville det rase sammen, alt sammen.»

Jeg sitter og tenker på titelen til en av Åge Rønnings bøker: *Usynlige tråder*. I den, som i flere andre av hans bøker, aner

Overgrep mot Kirken i Nicaragua

Vatikanet har nettopp offentliggjort to pressemeldinger fra kirken i Nicaragua hvor det protesteres mot overgrep fra

staten. Bevæpnet militærpersonell «gjennomrotet» nylig avdelingen for sjellesorg ved bispekontoret i Managua. I tillegg er kirkebladet *Iglesia* blitt beslaglagt uten begrunnelse til tross for at biskopen har offisiell tillatelse til å utgi bladet. Biskopen kaller fremgangsmåten forfølgelse. KATOLSK ORIENTERING

Nicaragua og trykkefriheten
Generalsekretæren for USAs bispekonferanse, monsignore Høye, har protestert mot den nicaraguanske regjeringens anslag mot borgerrettighetene i landet. I et telegram til president Daniel Ortega oppfordrer monsignore Høye regjeringen til å respektere den katolske kirkes rett til å publisere aviser uten innblanding. CATHOLIC HERALD

12

man en skjult dimensjon bak de ofte forhutlete livene han skildrer. 11 romaner og 3 novellesamlinger er det blitt, siden debuten i 1954. Forlagskonsulent for den første romanen, *Fotfeste for elskere*, var ingen ringere enn Sigurd Hoel, som ga følgende attest: «Stilen er fri, ledig, har behagelig rytme. Setningene har melodi, og en slentrende naturlighet som samtidig er tett og fast. Dette er noe mer enn skriveevne, det er kunst.» Det ble ikke siste gang Åge Rønning fikk anerkjennende omtale. Kritikerne har gjennom årene rost ham som en kresen stilist, en dyktig forteller av spennende historier, en burlesk humorist med sans for livets barokke sider – og en forfatter som uten bombastisk forkynnelse gir seg inn i de grunnleggende fenomener i menneskelivet: tvil og tro, fortvilelse og håp ... Han nikker, tilsynelatende bekreftende, når jeg ramser opp disse stikkordene fra min notatblokk, men lar meg ikke holde på for lenge. Det blir så mange store ord. Og selvhøytidelig er han ihvertfall ikke. Jeg blir avbrutt av munter selvironi:

– Du må ikke skrive alt det der. Folk kommer jo til å tro

jeg er blitt høy på pæra! Men ærlig talt: det er klart det er moro å få anerkjennelse av kritikerne. Allikevel er det noe annet som betyr mer: å høre fra lesere som bøkene mine har betydd noe for. Jeg trodde ikke det var så mange av dem, jeg, men da jeg utga *Kolbes reise* i 1982, skjedde det noe som jeg ble helt overveldet av. Ikke bare at den solgte i flere opplag, fikk pris og kom i Bokklubben, men alle reaksjonene fra publikum! Da ble jeg virkelig glad!

Kolbes reise forteller om den kvinnelige journalisten Ki som skal skrive historien om fransiskanerpateren Maximilian Kolbe, han som frivillig gikk i døden for en annen i Auschwitz og siden ble helgenkåret. Det blir et møte med ondskaper i en brutalisert og umenneskeliggjort verden, men også med et uutryddelig håp i all elendigheten. Journalisten er på jakt etter en «god historie», men kommer på sporet av en annen virkelighet, troens. I denne romanen pakker ikke Åge Rønning inn sitt budskap i symboler. Her er det gode og det onde ikke prinsipper eller abstrakte størrelser, men viser seg som mennesker av kjøtt og blod.

Også i sluttnovellen i Åge Rønnings hittil siste bok, *Et Satans spill*, opptrer djevelen høyst konkret. Boken er en samling historier med små, kommenterende innledninger som gir den et lett selvbiografisk preg: «Disse historiene er delvis tilbakeblikk på rystelser vi merkelig nok overlevde; og på våre mer eller mindre charmerende svakheter. Det er ikke noen rakettdrømmer om jordens endelige undergang. Jeg tror det er andre makter som kjemper, og jeg tror at utfallet er gitt. Men det har vært en blodig tid», skriver han.

Egentlig er han vel en slags fremmed fugl i vårt litterære miljø. Han skriver på sin måte og lar seg ikke påvirke av moteretninger. Mest har han selv fått ut av forfattere som Dostojevskij, Joseph Conrad, Georges Bernanos. Og Graham Greene, selvfølgelig:

– Det er virkelig en skandale at den mannen ikke har fått Nobelprisen. Nå må jeg jo innrømme at det var litt plagsomt stadig å bli beskyldt for å være en slags Greene-epigon. Det var en stund kritikerne hadde det med det. Og noen ytre likhetstrekk var det vel: vi

Støtte fra Graham Greene

Frigjøringssteologien har fått en ny forsvarende i forfatteren Graham Greene. «Den er en naturlig frukt av Evangeliet,» sa den 81 år gamle forfatteren nylig i et intervju i Nicaragua ifølge Catholic Herald. Greene – som til vanlig nyder en fredelig tilværelse i Syd-Frankrike – har begitt seg ut på oppdagerferd i Nicaragua. Handlingen i flere av hans romaner er henlagt til dette landet.

Aksjon mot katolsk radiostasjon

Den katolske kirkes offisielle radiostasjon i Nicaragua, Radio Catolica, er blitt stengt av regjeringen fordi den ikke sendte president Daniel Ortegas nyttårstale. Mens den nicaraguanske presidenten oppfordret sine landsmenn til å

forene alle våpen mot den amerikanske aggresjon, sendte Radio Catolica en rosenkransandakt. Det er ikke første gang sandinistene har stengt den katolske radiostasjonen på grunn av brudd på de sensurlover som gjelder siden unntakstilstanden ble satt i verk.

CATHOLIC HERALD

13

har begge vært journalister, vi forsøker begge å fortelle en god historie. Og så er det vel den katolske forståelsesrammen, da. Bevares, jeg har ikke pretensjoner om å være på hans nivå. Men det var brysomt å bli sammenlignet. Det førte til at jeg i mange år lot være å lese Graham Greene – ville unngå å motta impulser fra den kanten. Nå er jeg mer avslappet i så måte. Om det er et visst slektskap, så er det jo ikke noen dårlig familie å tilhøre! Har forresten akkurat avsluttet en ny roman som skal hete *Husker De Scobie*? Gjør du?

Jeg må innrømme at hovedpersonen i Graham Greenes *Den dypeste grunn* husker jeg

godt, politiembetsmannen i en snusket liten koloni-by i Afrika, den grå og samvittighetsfulle sliteren som lider av «barmhjertighet», og som til slutt tar sitt liv, overveldet av fortvilelse over forpliktelser han ikke orker å oppfylle. Scobie glemmer man ikke så lett.

– Jeg synes jeg har fått til noe i den romanen. Har en følelse av at det kanskje er det beste jeg har gjort. Men selvfølgelig: det ender sikkert med at jeg får taket i hodet!

Latter og selvironi igjen. En humor som har alvoret som resonansbunn. Det gjør godt å være sammen med Åge Rønning. Han innbyr til fellesskap. Kanskje har alvoret bak

munterheten noe å gjøre med bevisstheten om at det onde, det mislykte og skadeskutte i oss kan bunne i mangel på fellesskap og kjærlighet, – den selvvalgte isolasjon. Åge Rønning er blitt mindre mobil med årene. Men ikke isolert. Da han fylte 60 år nylig, strømmet det til 70 mennesker i den lille leiligheten, fra de forskjelligste miljøer: katolske venner, forfattere, forlagsfolk, journalister, politikere. Åge Rønning har mange venner. Men de fleste av dem kjenner han ikke: leserne. Til høsten får de en ny roman.

Det kommer langsomt, men det kommer godt, det som kommer fra gammel-redaktørens skrivemaskin. Men én finger.

Det holder, det!

St. Olav – alltid etter?

Vi medgir villig at St. Olav ikke hører til den mest rykende ferske og dagsaktuelle del av vår presse, men vi prøver da – etter fattig evne – å holde så noenlunde tritt med tiden. Men i det siste har vi mislykkes. Som den oppmerksomme leser (og hvem tilhører ikke den kategori?), vil ha lagt merke til, løp tiden faktisk og aldeles fra oss i forrige nummer: «Nr. 1 – 1985» stod det på forsiden. Og det til tross for at vi på et tidlig tidspunkt i bladets tilblivelse hadde forsikret oss om at i hvert fall den siden av saken var «up to date».

Men et eller annet sted underveis er klokken blitt stillet tilbake til fjoråret. Vi

fristes til å anta at «dette har en fiende gjort», men trekker raskt tanken tilbake for ikke å fornærme vår snille settere: Satsen er jo ikke beregnet på dem!. Vi får trøste oss til gamle Ibsen: «Dette grunner vi aldri ut til bunns . . .» Et lite plaster på såret er det at årgangen – 98. – er blitt riktig. Skjønt hvor mange av våre observante lesere er fullt klar over hvor gammel St. Olav egentlig er?

Et annet – og stort plaster har vært alle de velvalgte kommentarer vi har fått i sakens anledning: Fra oppriktig glede over vår mangel på ettergivenhet overfor tiden – til den syrligste og deiligste ska-

defryd over dette til stadighet aktuerutseilte blad! Man får som bekjent, ikke mer moro enn den man selv lager, og vi har så absolutt hatt det morsomt i det siste . . .

Men nå må det være slutt på moroa! Vi har lagt oss alvorlig i selen for å komme ajour. Og vi vil fortsatt – etter fattig evne – søke å følge med og holde følge med tiden. Vi overlater fortsatt til en kollega lenger nede i gaten – der nede hvor den nærmest er for boulevard å kalle – å være «alltid foran».

Her opppe hos oss har vi nok med å – forsøke – å være på høyden! UKJ

Forandringer trengs ikke

Selv om Vatikanet har sterke reservasjoner når det gjelder den innflytelse visse retninger innen frigjøringsteologien har på Kirkens sosiale engasjement, «så trengs det ingen forandringer ved det kirkelige program i mitt fattige bispedømme,» sier biskopen av Acre e Peru i det nordlige Brasil, Moacyr Grechi.

«Selvsagt tar vi Romas engstelse til etterretning og vil unngå risiko. Men jeg tror ikke vi trenger å endre selve substansen i vårt pastorale program – det er opplyst av Den hellige ånd, av læreembedet og den pastorale erfaring vi har som hyrder for vårt folk.»

Mange brasilianske pastoralprogrammer er inspirert av frigjøringsteo-

logien som søker å analysere de konkrete hindringer for materiell og åndelig frigjøring i den tredje verden. Noen teologer bruker marxistiske begreper i sine analyser av sosioøkonomiske og politiske problemer.

I september i fjor offentliggjorde Vatikanet et dokument som hevder at visse retninger innen frigjøringsteologien som «ukritisk bruker begreper lånt fra marxi-

14

FASTETID

Er dette den faste jeg vil ha,
en dag da mennesket
plager seg selv,
henger med hodet som sivet,
kler seg i botsdrakt
og ligger i aske?
Kaller du dette for faste,
er det en dag
etter Herrens vilje?

Nei, slik er fasten
som jeg vil ha:
at du løslater dem
som med urett er lenket,
sprenger båndene i åket
og setter de undertrykte fri,
ja, bryter hvert åk i stykker,

at du deler ditt brød
med dem som sulter,
og lar hjemløse stakkarer
komme i hus,
at du sørger for klær
når du ser en naken,
og ikke svikter dine egne.

Da skal ditt lys bryte fram
som når dagen gryr,
dine sår skal snart leges og gro.
Din rettferd skal gå foran deg
og Herrens herlighet
følge etter deg.
Da skal Herren svare
når du kaller på ham,
når du roper om hjelp,

skal han si: «Her er jeg»

Når du tar bort
hvert tyngende åk,
når du holder opp
med å peke fingre
og tale ondskapsfullt
om andre,
når du deler ditt brød
med den som sulter,
og metter den
som lider nød,
da skal lyset rinne
for deg i mørket,
og natten skal bli
som høylys dag.

Jesaja 58, 5–10

Askeonsdag

Innenfor våre gamle hjerter
venter hjertets egne trekk
i asken som faller over våre hoder
venter det grønne lyset
fra de spirende blad
mellom tornene i kronen

Laetare

(midtfasteglede)

Vi er halvveis igjennom
varmen banker i påskeeggene
vår glede er bare en rosa demring
fremdeles sitter spor av aske
i vår panne
vi skjelner ennå ikke i mørket
morgenrødens blad
i svarttrostens gule nebb

Fra «Oppstandelse Nærvær» av Jan Erik Rekdal

stisk ideologi,» er uforenlige med katolsk lære.

Paven har flere ganger rost de brasilianske biskopers sosiale innsats, men han har også bedt dem forsikre seg om at Kirkens sosiale engasjement bygger på de evangeliske verdier, og at behovet for «åndelig fornyelse og frigjøring» ikke skyves i bakgrunnen.

CAHTOLIC HERALD

Uenighet er skapende.

I dagens kulturbilde bør alle livssynsretninger som setter menneskets verdighet i sentrum, velge samarbeid fremfor konflikt, sier professor i idéhistorie ved Universitetet i Oslo Guttorm Fløistad, og slår til lyd for samtale på tvers av livssynsgrensene. Under et foredrag nylig i anledning det nyetablerte Akademi for kirke, kultur og samfunn i Bergen fremholdt han at det ville være forholdsvis

fort gjort for ulike livssynsretninger å komme frem til noen felles etiske verdier. Mer problematisk er spørsmålet om hva som gjør disse verdiene forpliktende, og her gir kristendommen et mer radikalt svar enn f.eks. Humanetisk Forbund som er en altfor snever representant for humanismen, ifølge Fløistad. «Uenighet er skapende! Human-etikere og kristne bør lytte til hverandre.» AFTENPOSTEN

Pål Kolstø: Fjodor Dostojevskij og Det nye testamentet 15

Den russiske forfatteren Fjodor Dostojevski (1821-1881) er en av de mest innflytelsesrike kristne tenkere i moderne tid. Han har betydd svært meget for den religiøse oppvåkning i Russland i vårt århundre (Berdjajev, Solzjenitsyn), og hans innflytelse strekker seg også langt ut over hans egen nasjon og konfesjon.

Blant de vest-europeere som er påvirket av ham, kan vi regne såvel de protestantiske, «dialektiske» teologer på 1920-tallet (Barth, Thurneysen), og franske katolikker som Maritain, Mauriac og Bernanos.

Denne betydelige innflytelsen er påfallende, ettersom Dostojevskij var totalt uten teologisk utdanning. Sine tanker om troen henter han ikke ut av lærebøkene i dogmatikk. Hvilke kilder øser han så av? Dette er et spørsmål som har opptatt flere forskere i den senere tid. Nå har prof. Geir Kjetsaa kommet med en liten, verdifull bok som tar for seg Dostojevskijs forhold til en av disse kildene. Til gjengjeld er dette den klart viktigste kilden: Dostojevskijs eksemplar av Det nye testamentet som Kjetsaa har fått adgang til på Leninbibloteket i Moskva.

En liten, slitt bok

Dostojevskijs Ny-testamente er interessant av flere grunner. For det første er det den eneste bok som er bevart med hans

egne lesereaksjoner i margen. For det andre vet vi at denne boken spilte en helt sentral rolle i Dostojevskijs liv. Han fikk den i 1850 da han var på vei til tukthus i Sibir. Bibelen var den eneste boken han hadde lov til å lese i fangenskapet, den leste han til gjengjeld daglig i. Denne lesningen, sammen med de andre opplevelsene i tukthuset, preget ham dypt og markerte et gjennombrudd for ham som kristen, og som tenker. Han omfattet derfor denne lille, slitte boken med en varm kjærlighet og hadde den med seg like til det siste. Han har gjort bortimot 200 notater og understrekninger i den, som Kjetsaa med sedvanlig grundighet har skrevet av og gjengitt på originalspråket og i engelsk oversettelse. Dette kildematerialet er

videre utstyrt med et innledende essay hvor Kjetsaa trekker opp noen linjer for hvordan dette materialet kan tolkes. Især går han inn på spørsmålet om hva det kan lære oss om Dostojevskijs skjønnerverker.

Det ligger en viss fare i å overtolke et materiale som det Kjetsaa har samlet. Enhver bibelleser vet at det kan være svært mange forskjellige grunner til at man fester seg så sterkt ved et vers at man uthever det. Det kan skyldes at man gjenfinner og får bekreftet sine egne tanker, men det kan også ha akkurat den motsatte forklaring: Verset slo en fordi det ga uttrykk for nye og fremmede tanker. Videre vil en erfaren bibelleser rimeligvis feste seg ved andre ting enn den som åpner Det nye testa-

Moder Theresa vil bekjempe vranglære om AIDS

Under sitt besøk i Wien nylig tok Moder Theresa til orde mot dem som hevder at sykdommen AIDS er en «straff fra Gud.» Hun sa videre at «vi må elske dem som har blitt smittet av denne sykdommen og

ikke vise dem fra oss.» Barmhjertighets-søstrene, den katolske ordenen hun har stiftet og fortsatt leder, har allerede åpnet behandlingstilbud for AIDS-rammede. Det første spesial-sykehuset for AIDS-pasienter er allerede åpnet i New York, og snart vil det også kunne komme et tilsvarende i Wien. KIPA/NØP

16

mentet for første gang. Nå er det ingen holdepunkter for å fatslå hvilke av Dostojevskijs understrekninger som er eldst, og hvilke yngst. Man kan derfor ikke på grunnlag av dem si noe om utviklingen av Dostojevskijs kristendomsforståelse.

Disse begrensningene ved materialet er Kjetsaa fullt klar over. Han minner også om at Dostojevskij hadde for vane å slå opp i Nytestamentet på måfå og lese det som øynene falt på. Denne bruken tyder på at alle versene i Bibelen hadde like stor gyldighet for ham.

Det fjerde evangelium lå hans hjerte nær

Med disse reservasjonene i bakhodet er det likevel forbau-sende hvor mye dette materialet kan si oss. Dostojevskijs notater er for det første ikke likelig fordelt over alle Ny-testamentets bøker. De danner et bestemt mønster. Mens en gjennomsnittlig norsk (luthersk) bibelleser gjerne vil sitte bøyd over Romerbrevets 6 første kapitler, som inneholder den mest systematiske fremstilling av den paulinske frelses-teologi, har Dostojevskij her bare 2 anmerkninger. Også de synoptiske evangeliene ser ut til å være relativt lite lest. Til gjengjeld har Det fjerde evan-

Johannes – kjærlighetens apostel.

Snart tre milliarder kvinner

Innen år 2000 vil det være mer enn tre milliarder kvinner på jorden. Det vil dermed være rundt 175 millioner flere kvinner enn menn. Det er FN som har utarbeidet denne prognosen. Til tross for den forventede økningen i antall kan ikke kvinnene regne med å få bedret sin politiske innflydelse, heter det videre. I den rike del av verden regner en med at

gelium åpenbart ligget hans hjerte nær. Det er utstyrt med nesten 3 ganger så mange kommentarer som de tre første evangeliene til sammen (58 mot 21). Også de andre av Johanneskriftene – brevene og Åpenbaringen – er flittig understreket. Det er derfor først og fremst i den johanneiske teologi vi må lete etter den særegent «dostojevskiske» bibelforståelse.

I Johannes-skriftene er der tre temakretser som synes å ha opptatt Dostojevskij mest – kristologi, apokalyptikk og kjærlighetstanken. I sin ungdom var Dostojevskij blitt presentert for en forkynnelse av mennesket Jesus som det store etiske forbilde. Dette aspektet fastholder han også etter tukthusoppholdet, men i Johannesevangeliet kunne han i tillegg lese om den guddommelige Kristus som verdensherskeren. I moden alder kom han til at det bare var troen på den guddommelige Kristus som kunne redde menneskene fra undergangen. Dostojevskij tolket sin samtids revolusjonære bevegelse i lys av Åpenbaringsbokens billedrike profetier og oppfattet endetidskatastrofen som en truende nær mulighet. Kjetsaa påviser overbevisende hvordan disse

andelen av kvinner som hverken kan lese eller skrive, vil bli redusert med fem millioner innen århundreskiftet. Samtidig viser prognosene at andelen av lese- og skriveukyndige kvinner for hele verden sett under ett vil øke fra 491 millioner idag til 552 millioner ved år 2000. Økningen er forventet å bli størst i Afrika og Asia.

LWI

Polsk katolikk holdes fengslet uten dom

Den katolske aktivisten og Solidaritetslederen Andrzej Krzysanski blir holdt fengslet i Konin til tross for at han var lovet satt fri etter at saken hans ikke kom for retten den 12. januar, melder Keston College. I Konin har 1.000 mennesker skrevet under på et opprop om løslatelse av den fengslede helsearbeideren.

Arsaken til arrestasjonen av Krzysanski, som fant sted allerede den 19. oktober i fjor, er at han har utgitt og distribuert to nyhetsbrev for den forbudte fagforeningen Solidaritet i Konin. Selv hevdet han at årsaken til at han fortsatt sitter fengslet uten rettergang og dom, er at han også er kjent for sitt arbeid i en lokal organisasjon for katolske arbeidere, studenter, og intellektuelle, kjent som «Konfraternia.»

17

profetiene fungerer som viktige referansetekster både til *Idioten* og *De besatte*.

Kjærlighet og ydmykhet

Mens revolusjonens Antikrist utgjør den negative pol i Dostojevskijs budskap, er den johanneiske kjærlighetstanke hans positive alternativ. Hos Johannes understrekes særlig kjærligheten mellom Kristus og menigheten og mellom de troende innbyrdes. Kjærligheten er den kraft som konstituerer det religiøse fellesskap. Tanken om Kirken som et organisk fellesskap i frihet og sandrektighet, er svært viktig for den ortodokse bevissthet. På russisk er den blitt utmyntet i læren om «Sobornost», som noe haltende kan oversettes med «katolisitet» eller «konsiliaritet». Materialet i Kjetsaas bok viser at denne tanken har stått sentralt også i Dostojevskijs kristendomsforståelse. Bl.a. har han understreket Paulus' tale om menigheten som et *legeme* og de troende som lemmene, både i Romerbrevets og Korinterbrevets versjon.

Det kristne liv for Dostojevskij er et liv i *etterfølgelse*. Denne tanken finnes hos ham i flere utforminger. Etisk er den kristne kallet til å leve et Kristi liv blant menneskene, og

dette vil for Dostojevskij først og fremst si å la seg prege av Kristi ydmykhet og medlidelse. Men også på et dypere plan kan den troende imitere Kristi gjerning ved å følge ham inn i hans lidelse, død og oppstandelse. Dette vil selvsagt ikke si at vi skal kopiere hans soningsverk, men vi skal «dø» fra denne verden og «gjenoppstå» til et liv i sannhet. I Johannes-evangeliet har Dostojevskij uthevet fortellingen om oppvekkelsen av Lasarus, og denne fortellingen gjenfinner vi i hans roman «Forbrytelse og straff». Den gudfryktige gatepiken Sonja leser disse versene høyt for hovedpersonen Raskolnikov og forbereder slik *hans* åndelige oppvekkelse og gjøfødelse. Denne scenen er langt på vei selve nøkkelen til å forstå romanen om Raskolnikov, og er kanskje det klareste eksempelet på hvilken intim sammenheng det er mellom Dostojevskij som bibelleser, og som romanforfatter.

Boken er utkommet i serien *Slavica Norvegica* på Solum forlag. Den befester Solums ry som et kulturforlag med særlig ansvar for russisk åndsliv.

Geir Kjetsaa
Dostoevsky and his
New Testament,
Solum 1984

Endeløse lidelser for Ukrainas unierte katolske kirke

«Det er ingen tvil om at den ukrainske katolske undergrunnskirke har gjennomgått og fremdeles gjennomgår endeløse lidelser,» sier Trond Bakkevig i Mellomkirkelig Råd i Den norske kirke. «Det dreier seg om et menneskerettighetsproblem av dimensjoner hvor retten til fri religionsutøvelse ikke respekteres.» Mellomkirkelig Råd ser det som sin oppgave «å arbeide for i hvert fall et minimum av religiøs frihet» for den ukrainske katolske kirke, en kirke som teller 4 millioner medlemmer, men som er forbudt i Sovjet. Mellomkirkelig Råd har tatt saken opp med Kirkenes Verdensråd og med Den europeiske kirkekonferanse (CEC). Da den ukrainske kirke ble forbudt i 1946, ble den offisielt integrert i den russisk ortodokse kirke, og mange prester ble arrestert.

«Det som gjør saken ekstra vanskelig, er at vi her står overfor en konflikt med røtter flere hundre år tilbake: Mellom den romersk katolske kirke og den ortodokse, mellom ukrainsk nasjonalisme og russisk – nå sovjetisk – statsfilosofi,» sier Trond Bakkevig. Det var i midten av november at Misjon bak jernteppet oppfordret Den norske kirke til å bruke sine internasjonale kontakter for å oppnå støtte for Den ukrainske kirke. I sin henvendelse hevdet Misjon bak jernteppet at kommunistpartiet i Ukraina har til hensikt å knuse kirken fullstendig – av nasjonalistiske grunner. Man sitter inne med omfattende dokumentasjon.

Den norske kirke vil gjøre alt den kan for å forsøke å hjelpe i denne menneskerettighetsaken. «Men den grunnleggende konflikt kan bare løses ved felles innsats av Vatikanet og patriarken av Moskva,» sier Trond Bakkevig.

CHURCH OF NORWAY NEWS

Anger gir utreise?

Ifølge Keston College er den tidligere formann for den (illegale) Sentralkomite for de ukrainske katolikker, Josef Terelja, tilbudt fri utreise dersom han undertegner et «anger-dokument». Terelja ble nylig dømt til 12 års frihetsberøvelse.

Keston College, som har spesialisert

seg på utforskning av og opplysninger om religionens kår i kommunistlandene, har opplysningene fra Tereljas kone. Hun sier bl.a. at hennes mann under rettssaken gjentatte ganger ble truet – av statsadvokaten og KGB – med psykiatrisk anstalt dersom han viste tegn til uenighet eller motstand.

HERDER CORRESPONDENZ

Castro vil ha paven til Cuba
I følge søndagsavisen Sunday Times i London skal den cubanske regjeringssjefen Fidel Castro enda en gang ha invitert pave Johannes Paul II til Cuba. Besøket vil ikke bare være av protokollær karakter, men også være til nytte for

18

En god opplevelse

*Ny musikk til messen
er såvisst ingen
dagligdags foreteelse
i vårt norske
katolske miljø.*

*Så vi setter
et aldri så lite
kryss i taket
i anledning*

Tore Bongards nye messe:

*Den ble sunget
første gang
i St. Olav domkirke
annen søndag
i januar i år.*

Vår medarbeider

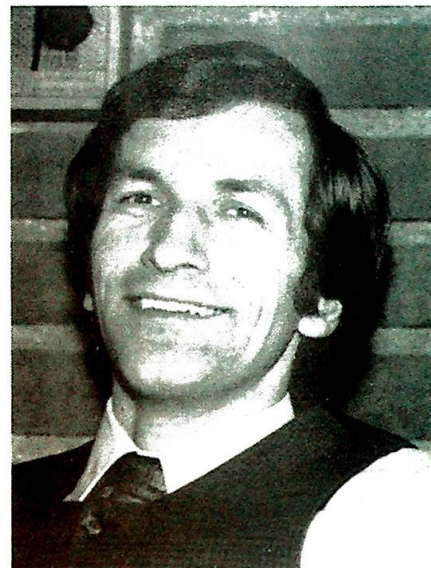
*Liv Greni
har sendt oss
følgende reportasje.*

Dersom en av de mange (svært mange!) som fylte St. Olavs kirke denne søndagen, var der for første gang, da ville vedkommende antagelig ha vært mektig imponert: Maken til menighetssang! Noe av forklaringen var nok diverse forsterkninger på korgalleriet: Fra forskjellige kor-foreninger i hovedstaden hadde Tore Bongard fått samlet solide stemmer til førstegangs-fremføringen av sin messe. Fremføring er forresten ikke det

riktige ordet i denne sammenheng. Det dreier seg ikke om konsertmusikk, men om melodier til de faste leddene i en messe, «bruksmusikk», med andre ord.

«En stor glede å få messen fremført i St. Olav», sier Tore Bongard, «det var jo i denne kirken jeg trådte mine barnesko.» Sin første messe skrev han i 72, en såkalt «rytme-messe», med andre ord: musikk beregnet på de unge. En rytme-messe fra Nederland (med gitar, trommer og orgel) var han med på allerede i 66. Mange vil nok huske denne ikke helt stillfarende musikken, til stor glede for noen, til atskillig forbauselse (forargelse?) for andre. Rytme-messen ble forøvrig populær også blant folk fra andre trossamfunn, kan Tore Bongard erindre.

Et foreløpig utkast til den nye messen, – «kladden» som han selv kaller det, lå klar til en musikkleir på Mariaholm i 78. Ingen rytme-messe nå lenger, hverken gitarer eller trommer på galleriet i St. Olav denne gang. Her dreier det seg om en relativt enkel trestemmig korsats – og til kirkens originaltekster. «Vi må jo ikke glemme latinen!» som han selv sier.

Tore Bongard – allsidig «hobby-musiker» – og så absolutt «con amore».

At Tore Bongard i en årrekke har vært aktiv som korsanger – i det velrenomerte «Con amore» – har gitt mye kontakt med god, gammel kirkemusikk. Dette har nok vært en medvirkende årsak, mener han selv, til det etterhvert økende behovet for å uttrykke seg i mer klassisk-kirkemusikalsk retning. Korsatsene i den nye messen peker vel i retning av klassisk-romantisk musikkstil. Musikken til Gloria, som var ny for anledningen, vil kanskje være i vanskeligste laget for enkelte menighetskor, sier Bongard, som mener at musikken forøvrig ikke skulle by på store problemer. Og at melodiene ikke er

kirken, mener Castro. Også foran paven reise til Mexico i 1979 inviterte Castro paven til et besøk i landet, uten at det resulterte i noe. Siden har paven besøkt kontinentet en gang i juni i fjor, og han skal til Chile og Argentina i januar 1987.

KIPA/NØP

Sensur og arrest i Chile

Jesuitpateren Renato Hevia, som i en årrekke har vært sjefsredaktør i det chilenske jesuittidsskrift «Mensaje», er arrestert i Santiago – anklaget for gjentatte fornærmelser mot presidenten, general Augusto Pinochet. «Mensaje» er –

lave opplagstall til tross – meget vel ansett blant Chiles intellektuelle, og bladet har hittil bare i liten grad vært rammet av sensuren til tross for redaktørens skarpe angrep på militærregimet i lengre tid. HERDER CORRESPONDENZ

19

særlig vanskelige å lære – som menighetssang. Ellers ønsker han å understreke at det selv sagt ikke er meningen med dette komposisjonsforsøket å «konkurrere» med det vi allerede har av kirkemusikk. Hensikten var, ganske enkelt, å yde et bidrag – con amore.

Mange av de medvirkende sangerne ved denne høymessen var ikke-katolikker. Et visst økumenisk preg ble forsterket også gjennom salme-valget. Både innledningssalmen «Det hev ei rosa sprunge» og den avsluttende «Deilig er jorden» representerer jo utpreget felles-kirkelig melodistoff.

Et innslag av engelskmannen Edward Elgars vakre «Ave verum» (når hørte vi den sist?) og Bachs evig-unge «Bist du bei mir» (sunget av Asbjørg Brunstad) var gode musikkopplevelser. Formannen i Unge Norske Katolikkers Forbund, Mats Tande, som for anledningen fungerte som organist, sørget for en praktfull avslutning med Bachs berømte d-moll-toccatà.

«Lov Herren, min sjel» lød omkvedet til Davidssalmen for denne søndagen (Festen for Herrens Dåp). Et velsignet refreng for hele høymessen, som ble en god opplevelse. Og takk for den! ●

En annerledes ferie?

«Bring verden sammen» lød overskriften nylig over et av Arbeiderbladets daglige «Streif». Som denne gang (29/1) bl.a. gjaldt det kjente Taize-felleskapet i Sørøst-Frankrike. «Ønsker du å treffe mennesker fra mange forskjellige land?» spør avisen. «Er du opptatt av at katolikker og protestanter bør samles om evangeliet? Ønsker du en større forståelse landene imellom? Da er kanskje kloster tingen...

Taize-felleskapet ble opprettet etter den andre verdenskrigen. Om lag 80 brødre har valgt å gi sitt liv til klostertilværelsen. De tilhører 19 forskjellige kirkesamfunn. Brødrene lever ingen isolert tilværelse.

Tusenvis av ungdommer besøker klosteret. Hit kommer både europeere og folk fra Afrika, Østen og Amerika.

Livsstilen er enkel, og de besøkende bor i telt. Når du kommer dit, velger du om du vil ha en uke i stillhet og meditasjon, en uke med praktisk arbeid eller en uke hvor du diskuterer i grupper med ungdom fra andre land.

Hele året er klosteret mottakelige for besøk. De fleste som kommer, er i alderen 17 til 30 år, men 80-90-åringene har også vært i Taize.»

«Er du interessert», sier Arbeiderbladet, «kan du skrive til Taize Community, 71250 Cluny, France.»

Paven til Taize

Broder Roger, som leder det økumeniske klosteret i Taizé i Frankrike, kunngjorde nylig at pave Johannes Paul II vil besøke klosteret under sitt opphold i landet i oktober. Broder Roger, som selv er protestant, grunnla klosteret i Taizé. For tiden oppholder det seg munke fra 20 forskjellige land og forskjellige konfe-

sjoner der. I tillegg besøker 10.000 kristne dette økumeniske kraftsentrum hvert år. Det er særlig unge som tilbringer en lengre eller kortere periode i klosteret. Allerede mens paven var erkebiskop i Krakow i Polen, besøkte han Taizé, og broder Roger dro til Krakow på gjensitt. KIPA/NØP

Kardinalmøtet

I dagene før den ekstraordinære bispesynode var kardinalkollegiet samlet i Roma. På dagsordenen stod bl.a. Vatikanets finanser og forslag til en eventuell kuriereform. Ifølge en av talsmennene for møtet, kardinal Castillo Lara, var det enighet blant kardinalene om at man i en eventuell kuriereform bør presisere kuriens «teologiske fundament.»

Det var også enighet om at kurien er et hjelpeinstrument for paven i hans arbeid som hyrde og i hans stilling som leder. Videre var det enighet om at kurien tar tilstrekkelig hensyn til kollegialitetsprinsippet i sitt forhold til biskopene. I sin tale ved åpningen av kardinalmøtet la paven vekt på sitt primat i egenskap av Peters etterfølger. Han sa at hans oppgave er å styrke sine brødre hvilket

kan gjøre det nødvendig med «råd og inngripen i bestemte saker». Når det gjelder forholdet mellom den universelle kirke og de enkelte lokalkirker, mente paven at konflikter kan oppstå mellom kurien og biskopene dersom de enkelte kompetanseområder ikke er klart nok definert og avgrenset.

HERDER CORRESPONDENZ

20 Litteratur

Like sikkert som jul og nyttår – kommer «Tidens Tegn», det danske Katolsk Forlags årshefte med debatt om høyst aktuelle emner, med reportasjer og «glimt fra året der gik» – et 50-siders kvalitetsprodukt.

«Kirkemusikk i en brytningstid» er ett av debatemnene. Fire danske eksperter på området med klare standpunkter og ulike innfallsvinkler gjør – i en rundebordssamtale – opp status over de siste 20 års kirkemusikalske utvikling, altså utviklingen siden Det annet Vatikankonsil åpnet for messer på folkespråket og gav støtet til nye musikalske uttrykksformer innen kirkemusikken. Emnet er neppe utdebattert, og diskusjonen i Tidens Tegn turde interessere mange her hjemme hvor vi vel har hatt en lykkeligere overgang til nye former enn mange andre steder takket være talenter som pater Toralf Norheim og domorganist Rolf Østby.

At kvinnesak står på debattlisten, forundrer neppe – 1985 markerte slutten på FNs kvinnetiår. I sin artikkel «Kvindesag er menneskesag», advarer Elsebeth Kieler mot å gjøre kvinnesak til «en ny form for klassekamp, hvor den ene interessegruppe kæmper for at kule den anden ned og selv komme til fatet.» I stedet bør kvinnebevegelsen «gøre sig selv uundværlig i en hårdt tiltrængt menneskeliggjørelse af verden». Kvinnebevegelsen i Sovjet kan «hjælpe os et spadestik dybere i både kvindesag og menneskesag,» skriver Kieler og gir et fengslende

innblikk basert på eksilforfatteren Tatjana Goritschewas opptegnelser. Kvinnebevegelsen i Sovjet startet med utgivelsen av tidsskriftet «Kvinne og Russland» høsten 1979 – drivkreftene var en gruppe kvinner som hadde konvertert til den ortodokse kirke tidlig i 70-årene da det var en hel konversjonsbevegelse blant den russiske intelligentsia.

I Vesten har den klassiske feminisme vært en sterk kritiker av Kirken, mot en patriarkalsk kristendom. Den russiske kvinnebevegelse har fra starten vært kirkelig: Nyfunnen Gudstro og ortodoks fromhetsliv er de kilder disse kvinnene øser av i sitt samfunnsengasjement hvor kvinneproblematikken nok stod i sentrum, men også ble et skjæringspunkt for mange av de problemer man så lenge hadde tiet om i Sovjetunionen: «den daglige kamp for at overleve, den kvælende atmosfære i kollektivboligerne, den håbløse, såkaldt gratis lægehjelp, de brudte familier, prostitusjonen.» Kielers artikkel gir ypperlig orientering og tankevekkende sitater fra Tatjana Goritschewas refleksjoner over kirkeliv og troens kår – og inspirasjonsskilder – i øst og vest. Les! Det hører med til historien at mange av kvinnene bak den russiske kvinnebevegelsen nå enten er utvist, fengslet eller internert – eller på annen måte bragt til taushet i Sovjet.

Et intervju med den franske middelalderforsker og skribent i millionopplag Régine Pernoud er forfriskende lesning, som bl.a.

punkterer en del populære myter om kvinneundertrykkelsen som historisk fenomen. Fra et kvinnesynspunkt var middelalderen langt fra så mørk som man vil ha den til: Adskillig undertrykkelse og diskriminering er nemlig av langt yngre dato, hevder Régine Pernoud som har godt belegg for sin påstand.

I artikkelen «Frihedens martyr» risser Torben Riis – som også står som redaktør for Tidens Tegn – et vakkert bilde av den rakryggede og uforferdede Thomas More. Det var 400-års jubileum for hans martyrium i fjor: «More valgte at sette sin troskab mod Kirken højere end sin loyalitet overfor kongen. Det dilemma, der var hans, har intet mistet av aktualitet siden da. Mores betydning som helgen og martyr er vokset i takt med de totalitære tendenser, der både i øst og vest lukker sig truende om det enkelte menneskes moralske og åndelige frihed,» skriver Riis.

En av vår tids martyrer, den polske pater Jerzy Popieluszko, er også med i Tidens Tegn. Jørgen Hviid anmelder to bøker som hver på sin måte kaster lys over det polske spørsmål og over troens kraft og muligheter i dette mest europeiske av østlandene. Den ene boken er en samling prekenes av pater Popieluszko fra hans månedlige messer for fedrelandet (oversatt til dansk og utgitt av Doxa forlag), den annen er den polske emigrantlektor Grazyna Sikorskas biografi over pater Popieluszko (utgitt også på norsk av Luther Forlag). Hviid setter begge

Anklage om diskriminering

De ti farvede katolske biskoper i USA har anklaget den katolske kirke i landet for å diskriminere svarte i sitt fellesskap. De anbefaler at det utnevnes en «svart biskop» i en av USAs millionbyer, og at Kirken som helhet, gjør mer for å bekjempe rasisme.

Under høstmøtet for USAs bispekonferanse ble den farvede hjelpebiskop Eugene Marino valgt til sekretær. Det er første gang en farvet innehar et så høyt embete i den katolske kirke i USA.

HERDER CORRESPONDENZ

Temakveld om samliv

«Samliv – kontrakt på livstid? Liv og lære i den katolske kirke» er emnet for en tema-kveld i NKKFs regi mandag 17. mars kl. 19.00 i St. Hallvard Menighetslokale, Enerhauggt. 4 i Oslo.

Pater Knut W. Ruyter er hovedinnleder til paneldebatt. Møtet er åpent for alle interesserte.

Litteratur

21

bøkene i det riktige perspektiv: «Det polske folk og dets representanter er tidens tegn, de er brændpunkter. Deres skæbne berører hele verden, og derfor er det både udbytterigt og vigtig at lære dem nærmere at kende.» Utsynet østover utvides ved en beretning om «Slavernes apostle» Kyrillos og Methodios, misjonærer og helgener som «sammen bragte kristendommen til de slaviske folk og gav dem muligheden for at opbygge en selvstændig kulturel identitet. Endnu i dag er de et samlingspunkt for de slaviske folk – og et modsigelsens tegn,» noe som kom klart til uttrykk under fjorårets feiring av 1100-års dagen for Methodios død.

Kardinal Josef Ratzingers navn har vært flittig nevnt i kirkedebatten de siste år – ikke uten grunn. Den tidligere teologiprofessor og erkebiskop av München, siden 1981 leder av Troskongregasjonen, har ved flere anledninger vakt oppsikt ved sin meget personlige og offensive stil og ved sine skarpe meninger om bl.a. frigjøringsteologi, moderne religionspedagogikk, troens krise i vår tid og kirkelige samarbeidsformer. Torben Riis har sammenfattet det oppsiktsvekkende intervju en italiensk journalist hadde med kardinalen i fjor (senere utkommet i bokform på Herder Verlag). «En begivenhet i særklasse,» kaller Riis selve intervjuet. Det er nemlig høyst uvanlig at «en så høyt placeret representant for Kirken uttaler sig til pressen om væsentlige teologiske

eller kirkepolitiske spørsmål udenfor officielle sammenhænge ... (og) uden den forsigtighed og brug af diplomatiske vendinger, man normalt ville forvente at høre af en kardinal med et så centralt ansvarsområde.» Man kan være enig eller uenig med kardinal Ratzinger – eller begge dele! – men én ting kan man ikke være: Likegyldig overfor de mange vesentlige spørsmål og problemer han hvirvler opp til debatt.

«Focus på familieplanlægning» opptar de 10-12 siste sider av bladet – emnet behandles av flere bidragsyttere og ses både fra rent praktisk synsvinkel og fra en bibelsk og etisk. Utgangspunktet er det pavelige rundskriv *Humanae Vitae* fra 1968 som forbød katolikker å bruke p-piller og andre former for kunstig prevensjon, og som fremkalte en bølge av protester fra katolikker verden over. Synspunktene fra *Humanae Vitae* ble gjentatt i Charta om familiens rettigheter fra 1984, og ved en foredragsrekke i Vatikanet siste år ved paven selv. Det hører med til helhetsbildet at fremtredende teologer tillater seg å være uenig med pavens absolutte forbud og henviser spørsmålet til den enkeltes samvittighet.

«Idag-17 år efter offentliggjørelsen af pave Paul VI's omstridte rundskrivelse *Humanae Vitae* – har man i kraft af en international forskningsindsats erhvervet en meget præcis viden om den kvindelige frugtbarhedsyklus samt om de nærmere betingelser for befrugtning,» heter det i Tidens Tegn. «Disse videnskabelige

landvindinger er blevet inddraget i udviklingen af den såkaldte ovulationsmetode, og hermed er den naturlige familieplanlægning, som Paul VI omtalte i sin rundskrivelse, og som Kirken til stadighed anbefaler, rykket os nærmere som et realistisk alternativ til p-pillen og andre former for kunstig prævention.»

Det australske legeekteparet Evelyn og John Billings har stått sentralt i utviklingen av ovulasjonsmetoden (også kalt Billings metode). Tidens Tegn har intervjuet dem, og de har klare og kloke ord om seksuelliv og menneskeverd, forbrukermentalitet og sunt måtehold – interessant også for dem som måtte være uenige i konklusjonen: Naturmetoden alene og ingen såkalt kunstig prevensjon.

At denne mer eksakte kunnskap om kvinnens fruktbarhetsyklus også gjør Billingsmetoden «meget velegnet til at afhjælpe barnløshet,» er verd å merke seg. Interessen for «naturlig prevensjon» er stigende, hevder John Billings, ikke minst på grunn av de uheldige bivirkninger som hefter ved flere av de «kunstige metoder» – bivirkninger både av fysisk og psykisk art.

Tidens Tegn 1985 har et rikt billedmateriale, og *det* i tillegg til det gode lese- og tankestoff gjør heftet til meget nyttig katolsk orientering. Og til utgangspunkt for debatt.

Heftet kan bestilles via St. Olav Bokhandel, Akersvn. 14, 0177 Oslo 1 – prisen er kr. 40,- + omkostninger. ●

Hvert minutt:

brukes vel 11 millioner kroner til militære formål, samtidig som 30 barn i u-land dør av sult, underernæring og sykdommer. I løpet av de siste årene har verdens militærutgifter økt stadig raskere, og var i 1984 nesten 25 ganger

større enn den samlede bistand til u-landene.

Vi har i dag muligheter til å utrydde all fattigdom, – og mulighet til å utrydde alt liv. Om bare en liten del av militærutgiftene ble kanalisert på en annen måte, ville situasjonen for millioner av mennesker i den tredje verden kunne forbedres. FREMTIDEN I VÅRE HENDER

Ny norsk ambassadør

Utenriksdepartementet opplyser av Norges ambassadør Ketil Børde overleverte sine akkreditiver til pave Johannes Paul II den 20. januar i år. I ambassadørens akkrediteringstale heter det bl.a. at pavestolens innsats for menneskerettighetene og for freden «følges med respekt og beundring av min regjering».

Norge har hatt diplomatisk forbindelse med Vatikanet siden 1983.

22

DU MÅ IKKE GLEMME

Folk som flykter fra Vietnam i småbåter for å komme vekk fra undertrykkelsen i sitt hjemland, går ofte en grufull skjebne i møte: Stadig flere blir offer for pirater eller bukker under av sult og tørst. Dette fremgår av en rapport fra International Catholic Center ved UNESCO. I Vatikanets kommentar til rapporten heter det bl.a.: «Massemediene ignorerer i stor utstrekning denne skammelige tragedie.»

«Det høres utrolig ut, men det er likefullt et faktum at mange kapteiner får instruks fra sitt rederi om bevisst å ignorere 'anrop' fra desperate flyktinger. Selvsagt kan ingen av de politiske eller økonomiske argumenter som ligger bak en slik intruks rettferdiggjøre en slik åpenbart umenneskelig handlemåte,» heter det i et opprop fra Vatikanets «Apostolatus Maris», dets «Sjøapostolat». «Og selvsagt vil ingen henvendelse fra f.eks. FNs høykommisjonær for flyktinger eller kirkene kunne forandre situasjonen med mindre slike henvendelser støttes av en bred offentlig opinion.»

Vatikanets opprop munner ut i en oppfordring til alle – enkeltpersoner og organisa-

sjoner – om å gjøre alt som står i deres makt for å påvirke den offentlige opinion eller på

annen måte bidra til å få slutt på den uverdige fremferd mot båtflyktingene fra Vietnam.

R. I. P.

Vår kjære medsøster
SØSTER REGINA BUS
døde den 14. januar
i en alder av 77 år
Den avdøde anbefales
til de troendes forbønn.
ST. FRANCISKUS SØSTRENE

R. I. P.

Vår kjære
SØSTER CÆCILLA ESSER
døde i Oslo den 02.02.86
i en alder av 87 år
etter 58 års klosterliv.
Vi anbefaler vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.
ST. JOSEPHSØSTRENE

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

			Dialogmesse	Høymesse
FEBRUAR	Arendal	Tyholmen	<i>lørd.</i> : 18.30	
18. Ferial. Jes. 55, 10-11. Mt. 6, 7-15.	<i>St. Franciskus kirke</i>	Tlf. 22 209	<i>sønd.</i> : 8.00	11.00
19. Ferial. Jon. 3, 1-10. Lk. 11, 29-32.	Asker og Bærum	Nyveien 17, Stabekk	<i>lørd.</i> : 17.45	
20. Ferial. Ester 14,1.3-5.12-14.	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 53 77 35	<i>sønd.</i> : 9.15	10.45
Mt. 7, 7-12.	<i>Eikeli katolske kirke</i>	Veståsen 18		10.30
21. Esra 18,21-28. Mt. 5, 20-26.		Tlf. 24 25 69		
(Memoria til Peter Damian, biskop og kirkelærer, mulig)	Bergen	Christiesgt. 16	<i>lørd.</i> : 19.00	
22. Apostelen Peters Stol. 1. Pet.	<i>St. Pauls kirke</i>	Tlf. 32 54 10	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
5,1-4. Mt. 16, 13-19.	<i>Vår Frue Kirke</i>	Helleveien		9.30
23. 2. <i>søndag i Fasten.</i>	Bodø	Hernesvn. 22	<i>lørd.</i> : 19.00	
1. Mos. 15, 5-12, 17-18.	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 21 783	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
Fil. 3, 17-4, 1 (el. 3, 20-4, 1).	Drammen	Cappelensgt. 1	<i>lørd.</i> : 13.00	
Lk. 9, 28b-36.	<i>St. Laurentius kirke</i>	Tlf. 83 20 19	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
24. Ferial. Dan. 9, 4b-10.	Fredrikstad	Kongensgt. 9		9.00 11.00
Lk. 6,36-38.	<i>St. Birgitta kirke</i>	Tlf. 11 438		
25. Ferial. Jes. 110. 16-20.	Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
Mt. 23,1-12.	Halden	Kristian V's pl. 1		9.00 10.45
26. Ferial. Jer. 18, 18-20.	<i>St. Peters kirke</i>	Tlf. 81 168		
Mt. 20,17-28.	Hamar	Torvgt. 113	<i>lørd.</i> : 18.00	
27. Ferial. Jer. 17, 5-10.	<i>St. Torfinns kirke</i>	Tlf. 23 751	<i>sønd.</i> : 19.00	11.00
Lk. 16,19-31.	Hammerfest	Salsgt. 52		19.00 11.00
28. Ferial. 1. Mos. 37,3-4.	<i>St. Mikael kirke</i>	Tlf. 11 447		
12-13a.17b-28.	Harstad	Skolegt. 4	<i>lørd.</i> : 17.00	
Mt. 21, 33-43, 45-46.	<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 61 501	<i>sønd.</i> : 17.00	10.30
	Haugesund	Haraldsgt. 21		11.00
	<i>St. Josefs kirke</i>	Tlf. 23 195		
	Hønefoss	Vesterngt. 5		11.00
	<i>St. Theresias kirke</i>	Tlf. 22 381		
	Kristiansand S.	Kirkegt. 3	<i>lørd.</i> : 13.00	
	<i>St. Ansgar kirke</i>	Tlf. 24 225	<i>sønd.</i> : 9.30	11.00
	Kristiansund N.	Flintegt. 5		11.00
	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 72 779		
	Levanger	Jernbanegt. 29		11.00
	<i>St. Torfinns kirke og</i>	Tlf. 81 856		
	<i>St. Eysteins sykehjem</i>	Tlf. 81 855		
	Lillehammer	Weidemannsgt. 3A		
	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 52 550	<i>sønd.</i> : 18.00	

FEBRUAR

18. Ferial. Jes. 55, 10-11. Mt. 6, 7-15.
19. Ferial. Jon. 3, 1-10. Lk. 11, 29-32.
20. Ferial. Ester 14,1.3-5.12-14.
Mt. 7, 7-12.
21. Esra 18,21-28. Mt. 5, 20-26.
(Memoria til Peter Damian,
biskop og kirkelærer, mulig)
22. Apostelen Peters Stol. 1. Pet.
5,1-4. Mt. 16, 13-19.
23. 2. *søndag i Fasten.*
1. Mos. 15, 5-12, 17-18.
Fil. 3, 17-4, 1 (el. 3, 20-4, 1).
Lk. 9, 28b-36.
24. Ferial. Dan. 9, 4b-10.
Lk. 6,36-38.
25. Ferial. Jes. 110. 16-20.
Mt. 23,1-12.
26. Ferial. Jer. 18, 18-20.
Mt. 20,17-28.
27. Ferial. Jer. 17, 5-10.
Lk. 16,19-31.
28. Ferial. 1. Mos. 37,3-4.
12-13a.17b-28.
Mt. 21, 33-43, 45-46.

FASTETIDEN

MARS

1. Ferial. Mik. 7, 14-15,18-20. Lk.
15, 1-3,11-32.
2. 3. *søndag i Fasten.*
2. Mos. 3,1-8a,13-15. 1. Kor. 10,
1-6,10-12. Luk. 13, 1-9.
3. Ferial. 2. Kong. 5, 1-15a. Lk. 4,
24-30.
4. Ferial. Dan. 3, 25. 34-43. Mt. 18,
21-35. (Memoria til Kasimir
mulig)
5. Ferial. 5. Mos. 4, 1, 5-9.
Mt. 5, 17-19.
6. Ferial. Jer. 7, 23-28.
Lk. 11, 14-23.

**SYKEPLEIER I
DELTIDSTILLING**

Villa Maria Aldershjem, Nyvn. 17,
N-1320 Stabekk, søker sykepleier til
deltidstilling fra 15/3-86.
Henvendelse søster Mariana
Pijnenburg, tlf: 02 - 53 33 00.

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Gudstjenester

		Dialogmesse	Høymesse
7. Ferial. Os. 14, 2-10. Mk. 12, 28b-34. (Memoria til Perpetua og Felicitas mulig).	Lillestrøm <i>St. Magnus kirke</i>	Romeriksgt. 1 Tlf. 71 28 85	9.00 10.30
8. Ferial. Os. 6, 1-6. Lk. 18, 9-14. (Memoria til Johannes av Korset mulig)	Molde <i>St. Sunniva kirke</i>	Parkvn. 25 Tlf. 51 467	11.00
9. 4. søndag i Fasten. Jos. 5, 9a, 10-12. 2. Kor. 5, 17-21. Lk. 15, 1-3, 11-32.	Moss <i>St. Mikael's kapell</i>	Ryggevn. 24 Tlf. 51 038	17.00
10. Ferial. Jes. 65, 17-21. Jo. 4, 43-54.	Narvik <i>Kristi Kongekirke</i>	Håreksgt. 82	18.30
11. Ferial. Esek. 47, 1-9. Jo. 5, 1-16.	Oslo <i>St. Olav domkirke</i>	Akersvn. 1 Tlf. 20 72 26	lørd. : 19.00 sønd. : 9.30 19.00
12. Ferial. Jes. 49, 8-15. Jo. 5, 17-30.	<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4 Tlf. 67 23 83	8.35 11.00
13. Ferial. 2. Mos. 32, 7-14. Jo. 5, 31-47.	<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15 Tlf. 43 07 71	9.00 18.30 11.00
14. Ferial. Visd. 2, 1a, 12-22. Jo. 7, 1-2, 10, 25-30.	<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52 Tlf. 50 91 91	9.00
15. Ferial. Jer. 11, 18-20. Jo. 7, 40-53.	<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23 Tlf. 15 38 90	9.00 11.00
16. 5. søndag i Fasten. Jes. 43, 16-21. Fil. 3, 8-14. Jo. 8, 1-11.	<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5 Tlf. 64 18 20	lørd. : 18.00 sønd. : 10.00
17. Ferial. Dan. 13, 1-9.15-17. 19-30.33-62. Jo. 8, 12-20. (Memoria til Patrick mulig)	Porsgrunn <i>Vår Frue kirke</i>	Sverresgt. 26 Tlf. 50 793	lørd. : 18.00 sønd. : 11.00
18. Ferial. 4. Mos. 21,4-9. Jo. 8, 21-30. (Memoria til Cyrillus mulig)	Stavanger <i>St. Svithun kirke</i>	Dronningensgt. 8 Tlf. 52 55 34	8.30 9.30 18.00 11.00
	Stord <i>Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugsøn. 12</i> <i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i> <i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>		
	Tromsø <i>Vår Frue kirke</i>	Storgt. 94 Tlf. 84 277	lørd. : 19.00 sønd. : 11.00
	Trondheim <i>St. Olavs kirke</i>	Prinsensgt. 2a2 Tlf. 52 12 14	9.00 11.00
	Tønsberg <i>St. Olav kirke</i>	Sandefjordsgt. 1 Tlf. 11 949	11.00
	Voss <i>St. Olavs kapell</i>	Finnesvegen 57 Tlf. 51 25 10	Etter avtale
	Ålesund <i>Vår Frue kirke</i>	Nørvesund Tlf. 37 558	lørd. : 17.00 sønd. : 8.30 11.00

Neste nummer utgis 18. mars. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarhavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 140,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 160,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

Bøker i fasten (og flere kommer inn):

Jeg er veien, oppstandelsen og livet. 14 meditasjoner over korsveien av en søster i Lunden kloster, kr. 21,50.

Vor Herre og Frelsers Korsvej, Romano Guardini, kr. 22,- (dansk)

Thomas à Kempis: Kristi Etterfølgelse, gjenfortalt av Jorulf Aarvold, kr. 129,-.

Thomas Aquinas: Meditations and Readings for Lent, The Passion and Death of our Lord Jesus Christ, kr. 82,-.

Journey through Lent, James V. Schall, kr. 8,20.

mandag-fredag: 9.30–16.30
torsdag: 9.30–17.30
lørdag: 9.30–13.

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen a/s

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

**RENÉ OG
HÉLÉNE BIRKELAND**

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

GUSTAV BÖHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4
Tlf. 15 34 82

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

Blikk
på tiden

Paven og revolusjonen

I de senere år har verdens oppmerksomhet til stadighet vært rettet mot Latin-Amerika. Det skyldes ikke minst at der på dette kontinent i en årrekke har foregått aktive og folkelige frigjøringskamper, hvor den katolske kirke har spilt en ledende rolle. Folk har i stat etter stat reist seg mot undertrykkelse, og som ledere og anførere har de ofte hatt prester og munk, ja endog biskoper. Til de mest kjente hører pater Camillo Torres, som ble drept som geriljasoldat, og erkebiskop Helder Camara, som har kjempet for en ikke-voldelig revolusjon.

Det er i og for seg sørgelig at det skal vekke oppsikt når Kirken kjemper for de undertryktes rett. Faktum er at det har den ofte gjort gjennom sin lange historie. Det særegne ved Kirkens engasjement i Latin-Amerika er at det er så omfattende, så politisk farvet, og så klart teologisk begrunnet.

Hele den teologiske nytenkning som frigjøringssteologien representerer, har altså som forutsetning den frigjøringskamp som er i gang på det latin-amerikanske kontinent. Denne kampen betraktes som den aktuelle og konkrete virkeliggjørelse av Kristi frigjørende kjærlighet. Frelsen er nemlig ikke en rent åndelig realitet; den kan ikke begrenses til bare å gjelde menneskelivets evige kår: død, lidelse, synd. Å åndeliggjøre evangeliet i den grad at det avskjæres fra konkrete tegn er simpelthen en forfalskning av budskapet. Å preke sjelens frelse samtidig som man stilltiende tolererer undertrykkelse, kan bli et middel til å øke undertrykkelsen. I følge en av de ledende latin-amerikanske teologer, Gustavo Gutierrez, er frigjø-

ringsteologien en «frelsesteologi i dagens konkrete historiske og politiske forhold». Den er en teologisk tenkning ut fra handling, fra praksis. Det vesentligste spørsmålet er ikke: hva skal vi tro, men: hva skal vi gjøre. Hva skal vi gjøre for at frelsen, Gudsriket, skal kunne bli nærværende i historien? Svaret ligger i frigjøringskampen. Det kreves frihet og menneskeverdige livsbetingelser for at Kristi kjærlighet skal bli håndgripelig og synlig på et kontinent hvor det grundtvigske «menneske først, kristen så» fremdeles har en tragisk aktualitet.

Så er spørsmålet: Kan paven være en motstander av at Kirkens prester og teologer engasjerer seg i kampen for de fattiges rettigheter? Er paven for diktatur og mot frigjøring? Enkelte oppslag i våre nyhetsmedier gir nærmest inntrykk av det. Virkeligheten er heldigvis en ganske annen. Vi må ikke glemme at de impulser som frigjøringssteologene har trukket konsekvensene av, kom fra det siste konsil, dvs. fra de katolske biskoper, med paven i spissen. Den nåværende pave har også ved en rekke anledninger, f.eks. i rundskrivet «Om arbeidets verdighet» fra 1981, understreket betydningen av politisk frihet og sosial rettferdighet. I klare ordelag fordømmer han, i likhet med sine forgjengere, ikke bare marxismen, men også kapitalismen. De pavelige innvendinger mot frigjøringssteologien er ikke rettet mot denne som sådan, men mot dens nære forbindelse med marxismen. Enkelte av pavens motforestillinger kan lett forklares ut fra hans polske bakgrunn. Paven kommer fra et land hvor den marxistiske ideologi er selve undertrykkelsens ideologi. Da faller det av naturlige grunner vanskelig for ham å forstå at de begreper som i Polen er uttrykk for undertrykkelse, i Latin-Amerika kan lyde

som frigjøringsens sprog. Slik er det imidlertid. Samtlige frigjøringssteologer bruker det marxistiske begrepsapparat i sin samfunnsanalyse, og mener at det største hinder for menneskelig frihet og fremgang i Latin-Amerika er den internasjonale kapitalisme og dens medløpere i den latin-amerikanske overklasse. Dermed er det for dem gitt at frigjøringskampen må bli en *klassekamp*, hvor Kirken aktivt kjemper på de undertryktes side.

Pavens uomtvistelige historiske erfaring fra Polen er at «klassekamp» bare fører til mer undertrykkelse og større ufrihet. Han ser også at den marxistiske innflytelse i teologien har ført til at frelsen av enkelte blir forstått som noe rent dennesidig, som en seier i den politiske kamp. Han frykter med andre ord at evangeliet skal bli redusert til et politisk manifest, og at prestene, som skulle være alles tjenere, blir kompromittert i den politiske maktkamp. Han synes ikke å se at den samme fare kan være til stede også i den polske kirkes kamp.

Det kan være farlig å tenke for abstrakt og prinsipielt om konkrete historiske forhold. Situasjonen i Latin-Amerika er både komplisert og spennende. At pendelen mange steder har slått så langt ut til venstre, er forståelig på bakgrunn av at den i århundrer hadde hekket seg opp så altfor langt til høyre. Jeg tror det viseste vi européere kan gjøre, enten vi sitter i Roma eller i Norge, er å la pendelen få falle til ro på latin-amerikanske premisser. Européerne har sin store del av skylden i den undertrykkelse de latin-amerikanske folk er blitt og blir utsatt for. Da må vi også forstå at *våre* ord kan komme til kort når *deres* frigjøring skal uttrykkes. De marxistiske ord er i seg selv ikke farligere enn andre ord. Det er hensiktene og hjertelaget bak dem som teller.